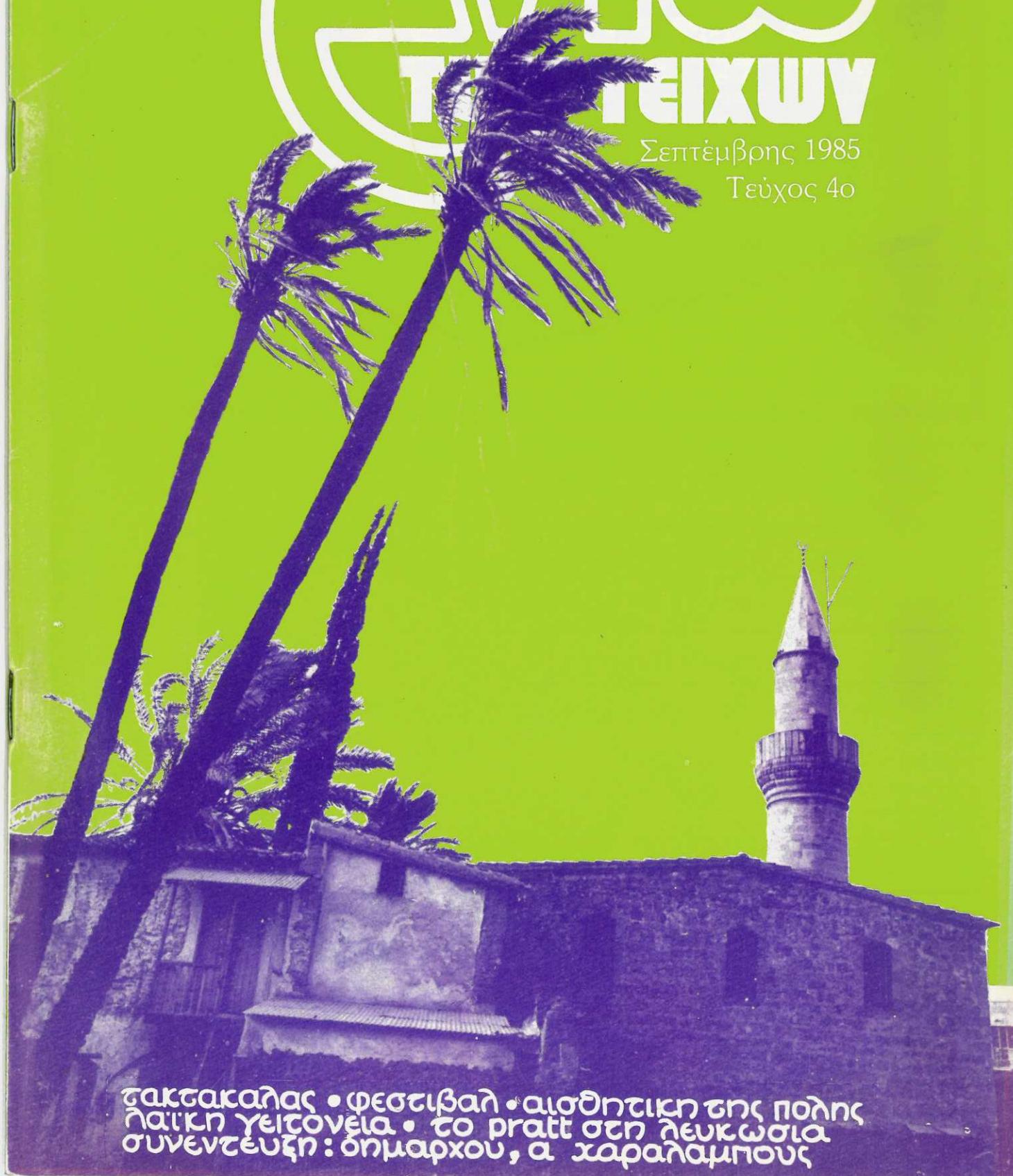

Το μηνιαίο περιοδικό της παλιάς Λευκωσίας.

EVROS ΤΗΣ ΚΕΙΧΩΝ

Σεπτέμβρης 1985
Τεύχος 40

τακτακάλας • φεστιβαλ • αισθητική της πόλης
λαϊκή γειτονεία • το pratt στη λευκωσία
συνεντεύξη: δημαρχου, α χαραλαμπους

Σεπτέμβρις 1985
Τεύχος 40

Το μηνιαίο περιοδικό της παλιάς Λευκωσίας.
Εκδίδεται κάθε 1η του μήνα.
Διεύθυνση: Μίνωος 6B τηλ. 431278
Υπεύθυνος για το νόμο: Κωστής Αχνιώτης.

Το τεύχος αυτό συντάχτηκε από τους:

Κωστή Αχνιώτη Ζήνωνα Σιερεπεκλή.

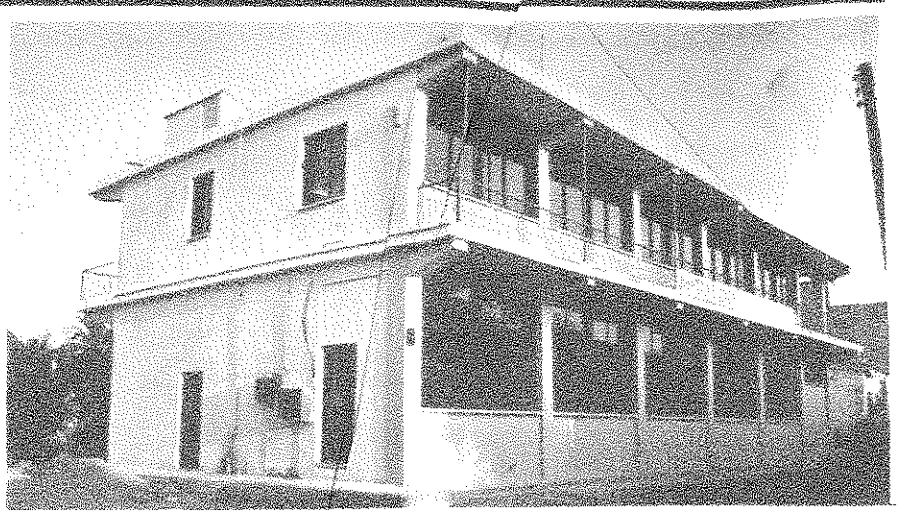
Τιμή τεύχους £1.00
Συνδρομή 12 τευχών: £10.00

Για τα υπογραμμένα κείμενα
ευθύνονται οι συγγραφείς τους

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

2	στο ποδι	
4	Το πανεπιστημιο pralit στη παλιά Λευκωσία	
6	συνεντευξή με το δημαρχό Λευκωσίας κ. Λελλό Δημητριαδή	
8	Φεστιβάλ Λευκωσίας: 10 χρονια κομματια	Κωστή Αχνιωτή
10	Για την ανεγέρση του νεού συνοικισμού στο ταχτακάλα	
17	Η αισθητική εικόνα της πόλης μεσα απο την αρχιτεκτονική· ενα ερωτημα	Θεοδουλου Γρηγοριου
22	Ζωντανέμα της μνημης	Θεοδωρου Καταλιακου
23	Συνεντευξή με τον Ανδρέα Χαραλαμπους	
26	Μια ερευνα στη Λαϊκη γειτονια	Γιώργου Θεοδούλου
34	Μια περιδιαβαση στο Βυζαντινο μουσειο	Γιωργου Κεπολα
36	Περίπου: Ζωα και χτηνα.	Βασου Αργυρου
38	Απο τις εκδηλωσεις στο εναλλαξ	Για την Νικαραουα Οι νεοι φτωχοι στην Ευρωπη

Απ' αυτό το μήνα η γειτονιά του ταχακαλά αποχώρα το δικό της δημοτικό σχολείο. Πρόκειται στην ουσία για το δημοτικό σχολείο Αγ. Κασσιανού που από τον καιρό του πολέμου στεγάζεται στο γυμνασίο Παλλούριώτισσας. Το αρχικό κτίριο του σχολείου χάσκει μισογκρεμισμένο στη νεκρή ζώνη. Στο γυμνάσιο υπάρχει τα τελευταία χρόνια στενότητα χώρου που επέβαλλε τη μετακίνηση του δημοτικού. Από τις διάφορες προτεινόμενες λύσεις μια των οποίων άλλωστε ήταν και η μεταφορά του στο Καϊμακλί προτιμήθηκε η λύση του ταχακαλά και για να δοθεί ζωή στην απονεκριμένη γειτονιά και για να διατηρηθεί το σχολείο στη παραδοσιακή του περιοχή.

Με αφορμή τη διατήρηση ενός σπιτιού του Παγκύπριου Γυμνασίου στη Θησέως, ανταλλάχτηκαν αρκετές απόψεις στον καθημερινό τόπο. Τους τελευταίους μήνες ο Σύνδεσμος Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων έστειλε στον τύπο δύο επιτολές με τις οποίες ζητούσε από τη σχολική εφορεία να συντηρήσει επιτέλους το κτίριο. Η σχολική εφορεία απάντησε και στις δύο. Δημοσιεύουμε την τελευταία η οποία είναι αρκετά ενδειχτική και πιο κάτω θα πούμε μερικά δικά μας σχόλια.

Με αφορμή ανακοίνωση του Συνδέσμου Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων, ούσον αφορά την τίχη του ακίνητου της οδού Θησέως, η Σχολική Εφορεία Λευκωσίας επαναλαμβάνει:

«1. Αν το ακίνητο κηρυχθεί από την Αρμόδια Αρχή διατηρητέο θα αξιοποιηθεί σύμφωνα με αρχετεκτονικά σχέδια τα οποία υπάρχουν ήδη εδώ και δύο χρόνια.

2. Αν δεν κηρυχθεί από την Αρμόδια Αρχή διατηρητέο, θα κατεδαφισθεί, όπως θα κατεδαφιστούν και άλλα, και αρκετά έχουν ήδη κατεδαφισθεί, για τη δημιουργία αστικών χώρων για το Παγκύπριο Γυμνά-

σιο σύμφωνα με το διάταγμα απελλοτριώσεως.

Διαπιστώνουμε ότι δύο χρόνια που πέρασαν κανένας από όσους κόπτουν για τη λαϊκή κληρονομία δεν έκαμε παραστάσεις προτού Αρμοδίους για να κηρυχθεί το σπίτι αυτό διατηρητέο. Αυτό είναι το απαράδεκτο και προς τα εκεί που θα πρέπει να στρέψει τα πυρά του Σύνδεσμος, άλλα πολύ φοβούμαστε την αδράνεια των ενδιαφερομένων πρέπει να βάρυνει και το Σύνδεσμο που ένα από τα ενδιαφέρομενα μέρη στην προσπάθεια να κηρυχθεί το σπίτι της οδού Θησέως διατηρητέο.

Προτρέπουμε όλους να βιαστούν να πείσουν την Αρμόδια Αρχή, ότι, το κατά την άποψη τους αξιόλογο αυτό σπίτι, πρέπει να κηρυχθεί διατηρητέο, γιατί η Σχολική Εφορεία δεν μπορεί να περιμενεί επί απέριον για εφαρμογή των προγραμμάτων προ.

Το δεύτερο σημείο είναι ότι η σχολική εφορεία, ακριβώς διότι είναι σχολική, θα έπρεπε να έχει μια ιδιαίτερη ευαίσθησία σ' ότι αφορά το ζήτημα της συντήρησης της παραδοσιακής πόλης και θα έπρεπε η ίδια να συντηρήσει το κτίριο με δική της πρωτοβουλία. Υποθέτουμε ότι θα μπορούσε η σχολική εφορεία να διατηρήσει το σπίτι και για λόγους παραδειγματισμού των υπολοίπων ιδιωτών κατόχων σπιτιών στην παλιά πόλη.

Το πρώτο σημείο που θα θέλαμε να σημειώσουμε είναι η ελαφρότητα με την οποία αναφέρεται το γεγονός της κατεδαφίσης σειράς σπιτιών «για τη δημιουργία αστικής και αθλητικής χώρων. Απλά οι άνθρωποι δεν θεωρούν ότι τα σπίτια αυτά είχαν κάποια ιδιαίτερη αξία, απλά οι άνθρωποι δεν νοιώθουν ότι υπάρχει

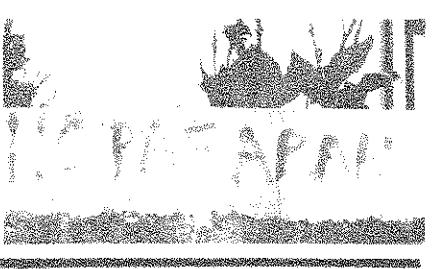
κάποια ανορθογραφία όταν η μια πλευρά ενός παραδοσιακού δρομάκου είναι καλυμμένη με συνεχόμενα σπίτια και η άλλη μ' ένα «μαντρότοιχο». Στην αντίθετη περίπτωση θα έγρισκαν άλλο τρόπο να λύσουν το πρόβλημα τους.

Το δεύτερο σημείο είναι ότι η σχολική εφορεία, ακριβώς διότι είναι σχολική, θα έπρεπε να έχει μια ιδιαίτερη ευαίσθησία σ' ότι αφορά το ζήτημα της συντήρησης της παραδοσιακής πόλης και θα έπρεπε η ίδια να συντηρήσει το κτίριο με δική της πρωτοβουλία. Υποθέτουμε ότι θα μπορούσε η σχολική εφορεία να διατηρήσει το σπίτι και για λόγους παραδειγματισμού των υπολοίπων ιδιωτών κατόχων σπιτιών στην παλιά πόλη.

Εμφαίνεται επίσης μέσα απ' αυτή την επιστολή «... θα κατεδαφισθεί, όπως θα κατεδαφίσεται το γεγονός της κατεδαφίσης σειράς σπιτιών «για τη δημιουργία αστικής και αθλητικής χώρων. Απλά οι άνθρωποι δεν θεωρούν ότι τα σπίτια αυτά είχαν κάποια ιδιαίτερη αξία, απλά οι άνθρωποι δεν νοιώθουν ότι υπάρχει

Από τον Ιούλη λειτουργεί στην παλιά Λευκωσία σύνδεσμος για την υποστήριξη την αγάνω της Νικαράγουα. Η επιτροπή στοχεύει στη διαφύτωση των Κυπρίων για δύσα γίνονται στη χώρα αυτή κι στη συλλογή ημικής και υλικής βοήθειας, κύρια ιατροφαρμακευτικό υλικού. Οι ενδιαφέρομενοι μπορούν να αποτελούνται στην Πλάτωνος 5, τρίτος όροφος στον Ντίνο Κονή.

Συλλογείο, εργαστήρια μετάλλου κλπ. Η λίστη του προβλήματος χωρίς μάλιστα να ζημιάθουν οι βιοτεχνίες, που στη πλειοψηφία τους δουλεύουν μόνοι τους ή έχουν δύο - τρεις εργάτες δε μπορεί παρά ν' αποτελεί μέρος ενός ευρυτέρου διακανονισμού. Ωστόσο και μέχρι τότε είναι οποιαδήποτε εργάτη να γίνεται σεβαστή η μεσημβρινή αργία και η αργία του Συμβοτοκυράκου. Είναι δυνατής πραγματικότητα ότι το καλοκαίρι που πέρασε πολύ λίγοι βιοτεχνες σεβάστηκαν τις ώρες της αργίας η την ώρα που κανονικού τερματισμού της εργασίας. Αντίθετα δύο δουλεύουν πιο πολύ σενε περήφανοι για την πραγματικότητα τους.

η οδος Αμμοχωστου ... ζει

1975-1985, Δέκα χρόνια δημιουργίας κλείνουν φέτος για τον Δήμο της πρωτεύουσας. Στα δέκα χρόνια, έχουμε στο διαδικτυακό μας σημαντικά επιτεύγματα: την καταξιωμένη παίδη της Αμμοχώστου, με την δική της αυτόνομη δημιουργία και έκφραση, το Εργαστήριο Τέχνης, αλλά πάνω από όλα ένα φεστιβάλ, καλλιτεχνική έκφραση τόσο του δικού μας χώρου, όσο και του Ελλαδικού.

Στη συνέχεια, ο Δήμος με τη βιούστα και την σύμπαραστη των κατοίκων της περιοχής, θα στηρίξει ένα φεστιβάλ, όπου κάθε νύκτα, για πάντες συνέχεια μέρες, η περιοχή αυτή του Ταχτακάλα και ο δρόμος της διόδου Αμμοχώστου, θα είναι το κέντρο της πορείας μας πρωτεύουσας.

Προγραμματίζουμε εκθέσεις: Η Πόλη Αμμοχώστου, θα φιλοξενήσει με θέμα «Η ζωή στη Κύπρο στην ηρακλείδη», σκηνικά κοστούμια Γκλουν Χιούν, μάσκες Λευκώνιδα Σπανού, και υγραγγέλματα, για πάντας φέτος την επιστροφή της Φεστιβάλ Λευκωσίας.

Έτσι αποφασίσαμε το φεστιβάλ στο δρόμο... και το χώρο με θέμα την Αμμοχώστου, θα έχει έκθεση ιστορική. Μέσα από τις Βεντανίνες εικόνες μέσα από χάρτες και κείμενα της εποχής, προσπαθήσαμε να σκιαγραφήσουμε τη καθημερινή δύσκολη ζωή των Κυπρίων.

Παράλληλα με τις εκθέσεις που θα λειτουργούν κάθε βράδυ, στο Δήμο Λευκωσίας, θα έχει οργανωθεί της Φεστιβάλ Λευκωσίας, σε πλαίσιο της Ελληνικού Ωδείου Λευκωσίας. Εισητήρια από την Πόλη Αμμοχώστου.

27 Σεπτεμβρίου: Ευρωπαϊκό έτος Μουσικής, Ρεοπτάλ πάνω στην Αρχιτεκτονική, σκηνικά κοστούμια Γκλουν Χιούν, μάσκες Λευκώνιδα Σπανού, και υγραγγέλματα από την Αργιάννα Οικονόμου.

28 και 29 Σεπτεμβρίου: Ετήσιο Φεστιβάλ Παλλούριώτισσας. Υπαίθριο Θέατρο Πύλης Αμμοχώστου.

30 Σεπτεμβρίου: Ευρωπαϊκό έτος Μουσικής, Συναυλία Κουρτέτου Εγχόρδων. Εισητήρια προς £1 από την Πόλη Αμμοχώστου.

Το πρόγραμμα του Φεστιβάλ 14-18 Σεπτεμβρίου

Η οδός Αμμοχώστου θα είναι πεζόδρομος κάθε βράδυ από τις 7.30 μέχρι τις 12 μ.μ. Όλες οι εκθέσεις θα είναι ανοικτές από τις 7.30 μ.μ.

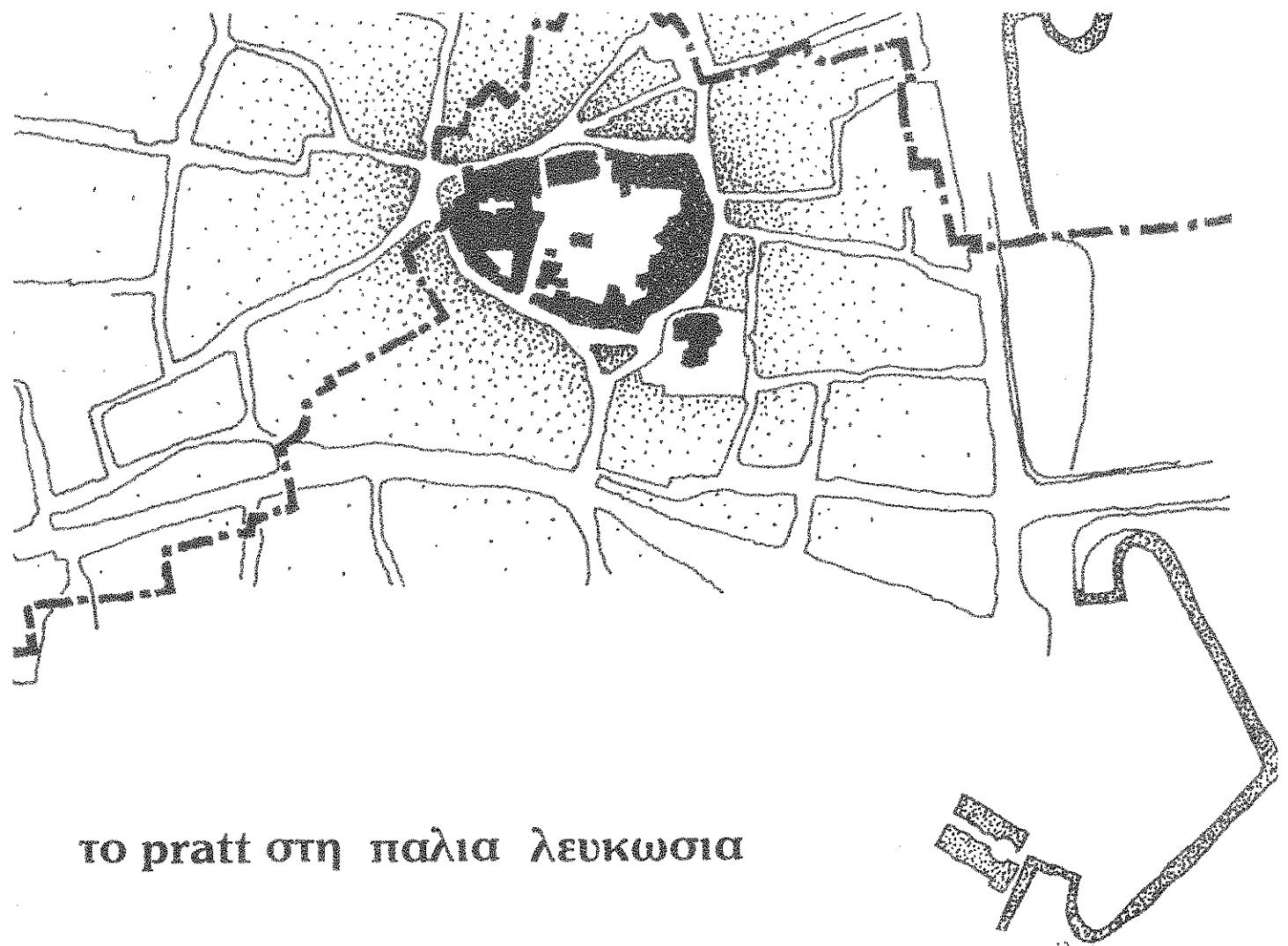
ΣΑΒΒΑΤΟ, 14 Σεπτεμβρίου, 7.30 Έναρξη των Φεστιβάλ ΗΥΑΝ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ. Εγκαίνια από την Α.Ε. του Πρόδρομο της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Στ. Κυπριανού της εκθέσης «Η Ζωή στην Κύπρο στα διάρκεια της Φραγκοκρατίας και της Βενετοκρατίας 1192-1571».

ΚΥΡΙΑΚΗ, 15 Σεπτεμβρίου 8.00 Κουκλόθετρο στην Κυπριακή διάλεκτο από το Παρθένο Λεόνιδα, «Ο Πολύδιρος και η Ευγενία». 10.30 Αναγεννησιακή και Μεσαιωνική Μουσική.

ΤΡΙΤΗ, 17 Σεπτεμβρίου 8.00 Κουκλόθετρο στην Κυπριακή διάλεκτο από το Παρθένο Λεόνιδα, «Ο Πολύδιρος και η Ευγενία». 11.00 Μουσική στο δρόμο.

ΤΕΤΑΡΤΗ, 18 Σεπτεμβρίου 8.00 Κουκλόθετρο στην Κυπριακή διάλεκτο από το Παρθένο Λεόνιδα, «Ο Πολύδιρος και η Ευγενία». 9.00 Στο χώρο της προσωπιλίου της εκθέσης της Χρυσαλεινιώτισσας, συναυλία Νέσσου Παλαγιώντου, με μουσική εμπνευσμένη και αρμονιών για την περιοχή της Χρυσαλεινιώτισσας. Εισιτήρια προς £2.-

ΤΕΤΑΡΤΗ, 18

το pratt στην παλιά λευκωσία

Η Σχολή Αρχιτεκτονικής του Ινστιτούτου PRATT της Νέας Υόρκης είναι γνωστή παστην Κύπρο από την δεκάχρονη, συνεχή, θερινή παρουσία φοιτητών της στο νησί μας.

Το πρόγραμμα αυτό που είναι πρωτοβουλία του κύπριου αρχιτέκτονα Θεοχάρη Δαυίδ, ο οποίος είναι και καθηγητής στην πιο πάνω σχολή, αποτελεί προέκταση ενός προγράμματος που άρχισε το 1972 και που περιλαμβάνει κατ' αρχήν μόνο τον κυρίως ελλαδικό χώρο.

Με ειδική συμφωνία μεταξύ του υποργείου παιδείας της Κύπρου και του PRATT το πρόγραμμα περιλαμβάνει επίσκεψη στην Κύπρο ομάδας φοιτητών της σχολής αρχιτεκτόνων, κάθε καλοκαίρι.

Διδεται ένα θέμα συγκεκριμένο πάνω στο οποίο μετά από μια γρήγορη ερευνητική προσέγγιση, οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι να παρουσιάσουν σε γενικές γραμμές μια αρχιτεκτονική πρόταση.

Οι μελέτες αυτές συνήθως εκτίθενται δημόσια για λίγες μέρες και πάνω τους γίνεται μια ανοικτή συζήτηση, στην οποία πέρα από τους ίδιους τους φοιτητές και τον καθηγητή, συμμετέχουν και κύπριοι αρχιτέκτονες και μη.

Πέρσι και φέτος το θέμα της μελέτης είχε επιλεγεί από τον χώρο της εντός των τειχών Λευκωσία. Στο πρόγραμμα αυτό ιδιαίτερα ενδιαφέροντας ήταν ο Δήμος Λευκωσίας ο οποίος και εβοήθησε την ομάδα των φοιτητών με τις σχετικές πληροφορίες και υλικό.

Το σκεπτικό της επιλογής του θέματος και του τόπου, μας το δίνουν η σχετική ανακίνωση τύπου και μια σύντομη ουζήτηση που είχαμε με τον υπεύθυνο της ομάδας καθηγητή Δαυίδ. Αναφέρεται στην ανακίνωση:

«Το ιστορικό κέντρο της Λευκωσίας υποφέρει από μια σοβαρή φθορά, οικονομική, κοινωνική και φυσική εξ» αιτίας της αλλαγής του τρόπου ζωής, της αδιαφορίας για το παλιό ή το παραδοσιακό, των κακόγουστων νέων κτιρίων και κυρίως, εξ αιτίας της διχοτόμησης της πόλης μετά την τούρκικη εισβολή. Αυτός ο διαχωρισμός έχει προκαλέσει μια υποβάθμιση στις περιοχές που βρίσκονται κοντά στην διαχωριστική γραμμή και έσπρωξε τον πληθυσμό να μετακινηθεί σε όλα μέρη

Για τους λόγους που οδήγησαν στην επιλογή της περιοχής Αγ. Κασσιανού ο κ. Δαυίδ μας είπε:

«Δυό οι λόγοι θα έλεγα. Ο κυριότερος είναι ότι στην Αμερική όπως και σε πολλές άλλες χώρες υπάρχει μια έντονη κίνηση προς την ανα-

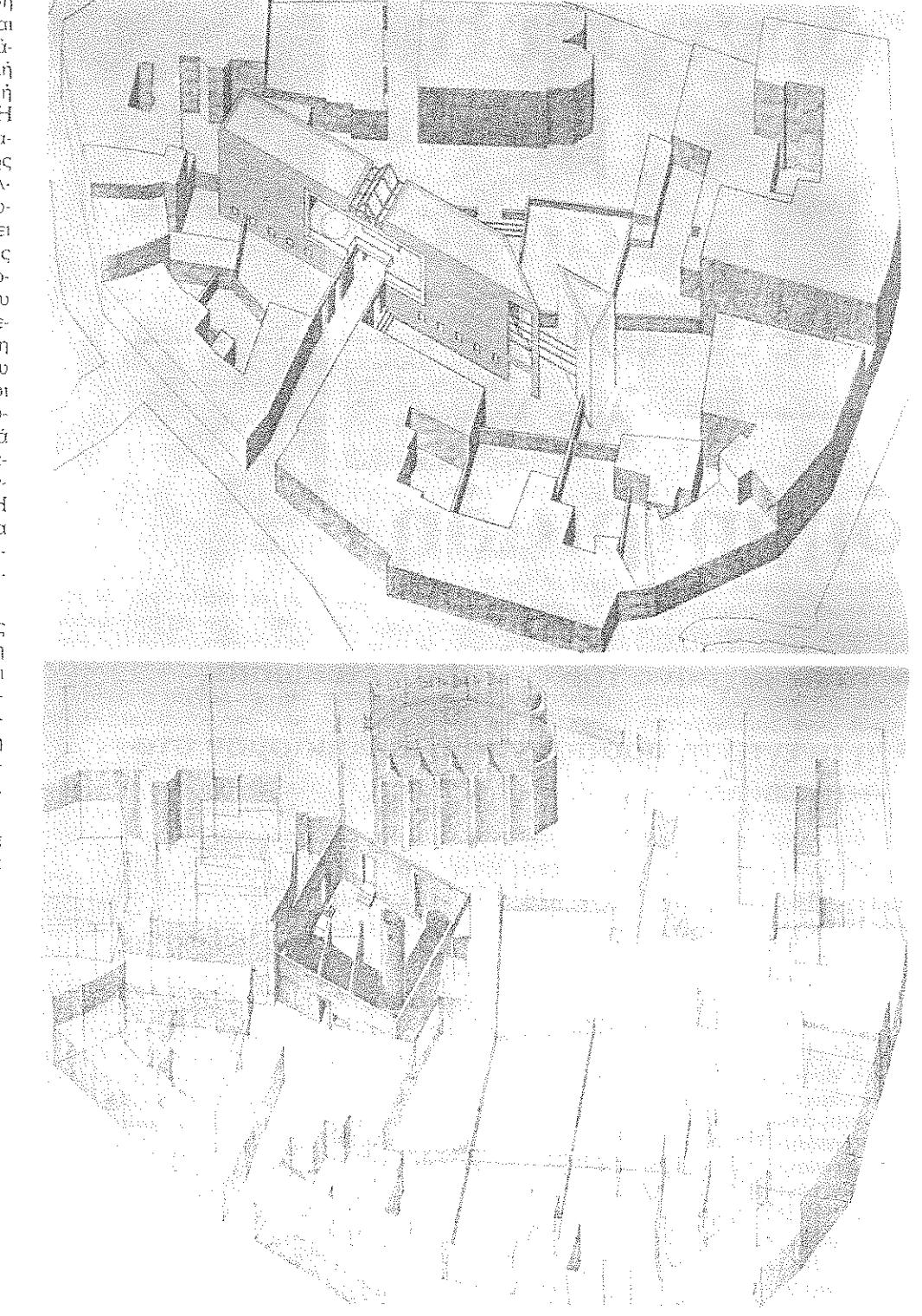
στήλωση και την διατήρηση παλιών κτιρίων, όπως και στο πώς ένας μπορεί να κάνει σύγχρονη αρχιτεκτονική στα πλαίσια παραδοσιακού ή ιστορικού περιβάλλοντος. Η Λευκωσία είναι ένα πολύ καλό παράδειγμα παλιάς πόλης που έχει ένα χαρακτήρα, αλλά που όπως όλοι γνωρίζουμε ο χαρακτήρας αυτός έχει καταρρεύσει... Ο δεύτερος λόγος είναι ότι διάφορες προσπάθειες που γίνονται, που μας ενθάρρυναν να συμμετέχουμε και εμείς. Ιδιαίτερα η ευαισθησία του Δημαρχείου μας έκανε να νοώσουμε οι φοιτητές και εγώ μια ας πούμε όχι μόνο φιλοξενία, αλλά και κατανόηση ώστε να κάνουμε ορισμένες μελέτες εντός της παλιάς Λευκωσίας. Η παλιά πόλη θα μπορούσε να διδάξει όλους μας και ιδιαίτερα τους κύπριους αρχιτέκτονες».

Σε παρατήρηση μας πως τόσο η περσινή, όσο και η φετινή μελέτη περιλαμβάνει περισσότερο νέα αρχιτεκτονική στο παραδοσιακό περιβάλλον, παρά συντήρηση και επανάχρηση υφισταμένων παλιών κτιρίων, ο κ. Δαυίδ μας είπε:

«Στόχος του αρχιτέκτονα κατά την άποψη του είναι να αντιμετωπίσει το μέλλον και το μέλλον απαιτεί οπωσδήποτε νέους τρόπους προσέγγισης. Πιστεύω ότι είναι υπεκφυγή να ασχολείσαι μόνο με την αναστήλωση. Νομίζω ότι είναι πολύ πιο χρήσιμο και πιο σωστό να δημιουργήσεις μια νέα αρχιτεκτονική μέσα σε τέτοια περιθώρια. Πρέπει να καταλάβουμε ότι αναστήλωση δεν σημαίνει μόνο να πάσσεις ένα σπίτι και να το σάσσεις. Ένας τρόπος αναστήλωσης κατά την άποψη μου είναι να ξαναδημιουργήσεις μια γειτονιά και το περιβάλλον της σε συνδυασμό με νέα κτίρια. Ο καλύτερος τρόπος να σώσεις μια γειτονιά είναι να μην αλλάξεις τόσο την χρήση των σπιτιών της, αλλά να κάνεις όλα πράγματα, όλα κτίσματα, όλες μορφές που να εγγυούνται την ζωή: οικονομική, πολιτιστική, κλπ. έτσι ώστε να παραμένουν οι κάτοικοι στα σπίτια τους. Δεν θα έβλεπει δηλ. την Λευκωσία να γίνεται ένα μουσείο μόνο για ξανθές τουριστριες να τριγυρίζουν μέσα. Για μένα θα ήταν ένα απαίσιο πράγμα».

Στην συνέχεια ο καθηγητής αναφέρθηκε στην σημασία που εχει για την Κύπρο το πρόγραμμα αυτό λέγοντας πως οι φοιτητές με την επιστροφή τους στη χώρα τους μεταφέρουν μαζί τους τις γνώσεις τους και τις εμπειρίες τους για την Κύπρο που οπωδήποτε είναι θετικές και προς όφελος του τόπου μας.

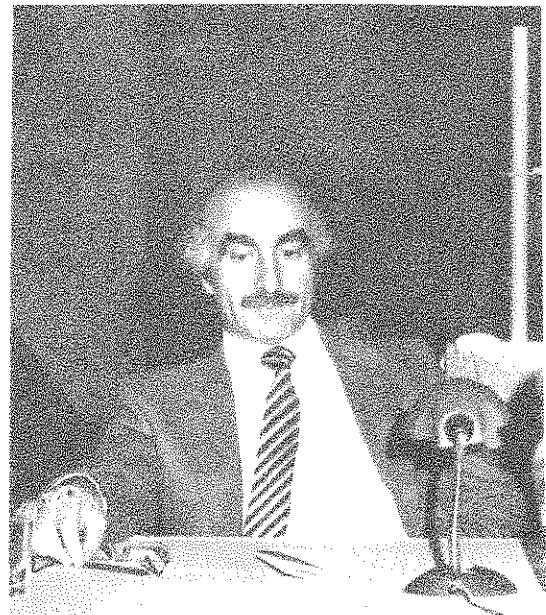
Αντίγραφα των μελετών τους όπως μας είπε παραδίδονται στο Δημαρχείο για το

έντονο ενδιαφέρον. Εμπνέει. Αυτό έχει μεγάλη σημασία γιατί κάνει τα παιδιά να δουλεύουν με πολύ ενθουσιασμό.

Έχουμε κάθε λόγο να συμφωνήσουμε με τα πιο πάνω. Και να προσθέσουμε πως είναι καιρός και εμείς οι ντόπιοι να αρχίσουμε να βλέπουμε με περισσότερο ενδιαφέρον και αγάπη αυτόν τον τόπο. Είναι αναγκαίος και ο δικός μας ενθουσιασμός.

Συνέντευξη με το δημαρχό¹ λευκωσίας κ. λελλο δημητριαδη

● τα δεκαχρόνα του φεστιβάλ λευκωσίας

● η ανεγέρση προσφυγικού συνοικισμού στο ταχτακαλά

η συνέντευξη συγκεντρώνεται στα σημεία που προαναφέραμε και για τα οποία γράφουμε επίσης σε άλλες σελίδες του τεύχους αυτού. Έχουμε έτοι μια για το κάθε ζήτημα και την άποψη του δημαρχείου.

• Ας αρχίσουμε πρώτα με το φεστιβάλ. Μπαρέτε κ. δημαρχό να μας δώσετε συνοπτικά ένα απολογισμό για το φεστιβάλ Λευκωσίας από το καιρό της πρώτης του διοργάνωσης μέχρι σήμερα.

Όπως ξέρετε, όταν αρχίσαμε το θεομό αυτό πριν δέκα χρόνια, δεν υπήρχε καλλιτεχνικό φεστιβάλ ούτε του δήμου ούτε οποιουδήποτε άλλου οργανισμού. Θάλεγα μάλιστα ότι γενικά οι οργανωμένες πολιτιστικές εκδηλώσεις στη Λευκωσία ήταν ουδίστικα ανύπαρχες, αν εξαιρέσουμε την πρωτιά της ψυχαγωγίας. Με αυτά τα κριτήρια έχουμε καθιερώσει πλέον στη Λευκωσία ένα καλλιτεχνικό φεστιβάλ.

Πως βλέπετε να σχετίζεται το φεστιβάλ με τη καλλιτεχνική δημιουργία στο τόπο μας.

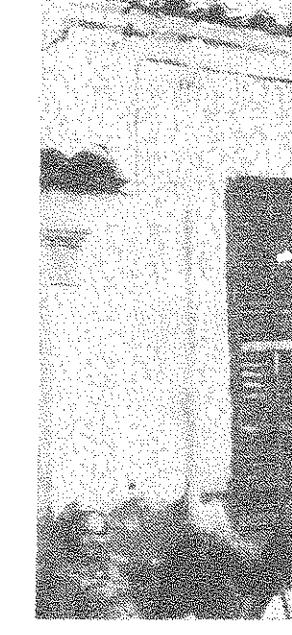
Οι βασικές μας εκδηλώσεις συμπεριλαμβάνουν θέα-

τρο, μουσική, χορό, ποίηση και εικαστικές τέχνες, του Ελλαδικού χώρου και κυρίως του κυπριακού.

Βασικός μας σκοπός είναι να προκαλούμε ερεθίσματα για νέες δημιουργίες. Δεν φιθούμαστε να ακούσουμε αρνητική κριτική. Πιστεύουμε ότι όποια και νάνη η παραγωγή μας πρέπει να τη παρουσιάζουμε. Αυτά έχουμε αυτά δείχνουμε. Είναι υποχρέωση μας πιστέων να δίνουμε την ευκαιρία στους καλλιτέχνες μας να έρχωνται σ' επαφή με το κοινό, να βλέπουν τις δυνατότητες του έργου τους σε σχέση με το κοινό, και να δέχωνται κριτική, καλή και κακή για να μπορούν να προχωρούν πιο μπροστά.

Πως κρίνετε τη σχέση των δημοτών με το φεστιβάλ.

Στην αρχή αντιμετωπίσαμε αρκετές δυσκολίες. Το κοινό, είχε την εντύπωση ότι φεστιβάλ σήμαινε κάποιου είδους παινηγύοι. Σιγά σιγά όμως το ενδιαφέρον για το καλλιτεχνικό φεστιβάλ μεγάλωσε. Ο καθένας ξέρει ότι το φεστι-

Τι προγράμματιζετε για το φετινό φεστιβάλ;

Το φεστιβάλ φέτος θα έχει κεντρικό άξονα τη μεσαιωνική περίοδο στη Κύπρο κυρίως την εποχή των Λουζινιάνων και των Ενετών. Θελήσαμε από τη μια να έχουμε ένα κύριο θέμα και από την άλλη να κάνουμε κάπι που θα μείνει με την έννοια ότι αρκετό υλικό θα χρησιμοποιηθεί στη συνέχεια στον εκθεματικό χώρο του ιστορικού μουσείου της Λευκωσίας. Μάλιστα προκαλέσαμε και μια δημόσια συζήτηση πάνω στο θέμα αυτό, στην οποία εκφράσαμε τις απόψεις μας μαζί με άλλους. Το αποτέλεσμα είναι η τροποποίηση των αρχικών σχεδίων, σε σημαντικό βαθμό. Το έργο θα εκτελεσθεί σε τρία στάδια μέσα σε δύο χρόνια. Κάθε στάδιο θα περιλαμβάνει 15 μονάδες.

Μια βασική εκδήλωση θα είναι λοιπόν μια έκθεση για τη χρονική περίοδο που ανάφερα με υλικό φωτογραφικό και άλλο μέρος του οποίου μας μαζί με άλλους. Το αποτέλεσμα είναι η τροποποίηση των αρχικών σχεδίων, σε σημαντικό βαθμό. Το έργο θα εκτελεσθεί σε τρία στάδια μέσα σε δύο χρόνια. Κάθε στάδιο θα περιλαμβάνει 15 μονάδες.

Θα υπάρχει μια νέα μουσική δημιουργία, μια χορευτική εκδήλωση και μια βραδυά με τους ποιητάρηδες μας. Όλα αυτά επικεντρώνονται στη ίδια χρονική περίοδο.

Επίσης η οδός Αμμοχώστου θα διαμορφωθεί σε πεζόδρομο θα φωτισθεί κατάλληλα θα υπάρχει μια εικαστική παρέμβαση καλλιτέχνων μας και θα φιλοξενεί κάθε βράδυ κατά τις εφτά διάφορες εκδηλώσεις ποίησης χορού μουσικής κλπ. και κάπι για να φάει ή να πίει κανένας.

για το νέο προσφυγικό συνοικισμό στο ταχτακαλά

Ποιά είναι η σχέση του δημαρχείου με τη ανεγέρση του συνοικισμού;

Το έργο αυτό εκτελείται από το τμήμα πολεοδομίας

και οικήσεως. Επειδή είναι μέσα στα δημοτικά όρια, το δημαρχείο μπορεί να εκφράσει την άποψη του, χωρίς όμως να μπορεί να την επιβάλει.

Όταν είδαμε τ' αρχικά σχέδια είχαμε αφορίσει ενοτάσσεις και για το τόπο εκτέλεσης και για την άλλη ευφάντιση του έργου, χωρίς φυσικά να είμαστε εναντίον της ιδέας της εκτέλεσης ενός έργου καλυτερέσσεως της Λευκωσίας. Μάλιστα προκαλέσαμε και μια δημόσια συζήτηση πάνω στο θέμα αυτό, στην οποία εκφράσαμε τις απόψεις μας μαζί με άλλους. Το αποτέλεσμα είναι η τροποποίηση των αρχικών σχεδίων, σε σημαντικό βαθμό. Το έργο θα εκτελεσθεί σε τρία στάδια μέσα σε δύο χρόνια. Κάθε στάδιο θα περιλαμβάνει 15 μονάδες.

Μια επίκριση που ακούει κανένας για το φεστιβάλ αφορά τη σχέση του με τις ανάγκες που υπάρχουν στο τόπο λόγω του πολιτικού συνοικισμούς.

Ναι! Τα οικονομικά του δήμου μας είναι σε πολύ κακά χάλια. Θα ηθελαμε να δώσουμε περισσότερη βαρύτητα στα δεκαχρόνα του φεστιβάλ αλλά δυντυχώς υπάρχει οικονομική στενότητα. Αρκεί να σας πω ότι υποχρεωθήκαμε ν' ακολουθήσουμε πολιτικό λιτότητος με όλη τη σημασία της λέξης. Τα χρήματα που διαθέτει ο δήμος δεν αρκούν πλέον ούτε για να καλυπτούμε τα τρέχοντα έξοδα όπως μισθών, έξοδα κινήσεως, ασφαλτοστρώσεις κλπ. Οι πόροι των δημών είναι πολύ χαμηλοί. Δεν ξέρω τι θα γίνει με το καινούργιο νόμο... σας ομολογώ ότι δεν βλέπω να γίνονται πολλά πράγματα.

Πως κρίνετε κύριε Δήμαρχε τη λειτουργία της πολιτιστικής επιτροπής.

Η πολιτιστική επιτροπή είναι μια παλιά που επιτροπή που οποια σπρόκειται στην πολιτιστική εργασία. Μετά τις εκλογές η πολιτιστική επιτροπή προϋπόθεση στο τομέα της τέχνης.

Θεωρητικά και νομικά Τουρκοκυπριακή περιουσία είναι υπό κηδεμονία. Όταν και έτσι οι Τουρκοκύπριοι έρθουν πάσω δικαιούνται φυσικά να την πάρουν. Όμως δεν είμαι ο αρμόδιος να συζήτησα αυτά τα ζητήματα και φυσικά ούτε τα κατέχω.

Φεστιβαλ λευκωσίας:

δεκα χρονια κομματια

Κ. Αχνιώτη

Τέλος πα του εικοστού αιώνα τα κατάφερε και η Λευκωσία να πλουτίσει το φτωχό ενεργητικό της στο πολιτιστικό τομέα με τα δεκάχρονα ενός φεστιβάλ με καλλιτεχνικές φιλοδοξίες. Χρόνια πολλά διότι πριν δεν υπήρχε τίποτα και χρόνια λίγα διότι είναι μόνο δέκα κι' αυτά με καθυστέρηση πολλή στον ερχομό τους. Το γεγονός από μόνο του δείχνει τη τεράστια σημασία της διοργάνωσης από τη μία και την επίσης τεράστια πολιτιστική υπανάπτυξη του τόπου από την άλλη. Υπανάπτυξη που δε μπορεί φυσικά παρά να αντανακλάται στη φεστιβαλική διοργάνωση η οποία, ευτυχώς άλλωστε, αποτελείται συνειδητά να συγκεντρώνει καλλιτεχνικές δημιουργίες του τόπου μας. Η επιτυχία στην συγκέντρωση αυτή είναι ένα από τα σημεία που θα πρέπει να εξεταστούν και να αξιολογηθούν.

Η υπανάπτυξη που αναφέρομε συνυπάρχει δίπλα από την ανάπτυξη των κέντρων της σημερινής πολιτιστικής δημιουργίας (και πολιτικοϊκονομικής εξουσίας) η οποία μεταφέρεται μέσα από τα κανάλια και τους νόμους της διεθνούς επικοινωνίας, συνήθως εκλεχτικά και διαστρεβλωμένα στη Κύπρο και με διαφορετικό τρόπο στη κάθε τάξη του πληθυσμού. Αυτή η μεταφορά επενεργεί στο καθορισμό των κριτηρίων της παραγωγής και της αξιολόγησης της κυπριακής δημιουργίας, τα οποία ζεφεύγονται πια από τα στενά όρια του τόπου και συνδέονται μ' αυτά της παγκοσμίας κουλτούρας.

Το αποτέλεσμα στη Κύπρο από τη πλευρά της κριτικής (η οποία φυσικά δε μπορεί να ξεφύγει από το επίπεδο της ίδιας της καλλιτεχνικής παραγωγής) είναι μια γενική απορριπτική στάση έναντι σε κάθε τοπική πολιτιστική δημιουργία ή η συγκαταβατική στάση «καλό για κυπριακό» ή το αντίθετο κυπριακό σημαινεί δικό μας άρα είναι καλό. Είναι πιο σπάνιο να έχουμε ορθολογιστική κριτική του έργου σαν τέτοιοι, μελέτη των όρων παραγωγής ενός έργου, της επικοινωνίας του με το κοινό και της ικανότητας του να δικαιολογεί τη πραγματοποίηση του εδώ και ωχι αλλού.

Συνεπακόλουθο είναι επίσης ο εγκλωβισμός της παραδοσιακής κουλτούρας στο νεκρό ρόλο του «παραδοσιακού σουβενίρ» ενώ η σύγχρονη παραγωγή ζεκομμένη απ' αυτή των προηγούμενων χρόνων όπως εν πολλοίς και η ζωή μας, αναφέρεται σε ξέ-

να πρότυπα δύσκολα ξεφεύγοντας από το μιμητισμό. Η Ελληνική και η Τουρκική κουλτούρα παρεμβαίνουν φυσικά και κατακόρυφα από τα εθνικά κέντρα εξουσίας αλλά και εκ των ίσω μέσω των αντίστοιχων κυπριακών κοινοτήτων.

Για να αναγιώσουμε την ελπίδα της ανέλιξης στο πολιτιστικό τομέα πρέπει να γίνει κατορθωτή η ενσωμάτωση των χρήσιμων στοιχείων μέσα από το βομβαρδισμό αυτό που δεχόμαστε από το διεθνές περιβάλλον, σε μια ζωντανή έντεχνη έκφραση της κοινωνίας μας. (κι' όχι το αντίθετο, η προσήκη δηλαδή κάποιου κυπριακού στοιχείου). Απαραίτητη προϋπόθεση γι' αυτό, πέρα από τους κοινωνικοπολιτικούς αγώνες που χρειάζονται, είναι η στροφή στη πολιτιστική ιδι-

αιτερότητα - αυθεντικότητα με την οποία πρέπει να δουλέψουμε όχι σαν διακοσμητές μουσείου, αλλά εντάσσοντας την στο παρόν και προβάλλοντας την στο μέλλον κι' αναδυκούντας την σε άξονα αναφοράς.

Το φεστιβάλ Λευκωσίας έρχεται σε ριζική αντίθεση με τ' άλλα φεστιβάλ από το καιρό της γένεσης του. Από την αρχή έδωσε σημαντική θέση στη κυπριακή παραγωγή στους σημαντικούς τομείς της τέχνης. Λες και βρισκόμαστε στη Κύπρο θα μπορούσε κάποιος να σχολιάσει όμως είναι το πώρω το φεστιβάλ ήνα δυναμικότερο ρόλο μπορούμε να πούμε ότι το επίπεδο του φεστιβάλ δεν είναι μακριά από το άθροισμα των επιμέρους εκδηλώσεων της χρονιάς.

Στο πέρασμα του χρόνου οι διεθνείς συμμετοχές ελαχιστοποιούνται. Αυτό είναι

φεστιβάλ Λευκωσίας προσπάθησε να συγκεντρώσει μια ποιοτική παραγωγή, χωρίς να εγκλωβιστή στα κυνήγια των ρεκόρ στη προσδέλευση κόσμου. Υπάρχουν όμως πράγματα που λείπουν όπως φέτος η κομπανία της απανεμίας με το ρεμπέτικο που είναι σπουδαία υπόθεση, ή το ελεύθερο θέατρο (λόγω οικονομικών μας είπε ο κ. δημάρχος για το τελευταίο).

Όποιες κριτικές κι' αν γίνουν (όπως είπαμε υπάρχει πολύ έδαφος για να διασδραματίσει το φεστιβάλ ήνα δυναμικότερο ρόλο) μπορούμε να πούμε ότι το επίπεδο του φεστιβάλ δεν είναι μακριά από κάθε δυνατότητα της Λευκωσίας να διοργανώσει διεθνή φεστιβάλ αξίας (κι' όχι το πανηγύρι της Λεμεσού)

όπως επίσης και διότι επείγει

η

προβολή της ντόπιας παραγωγής.

Η Ελληνική συμμετοχή (απ' ότι πληροφορούμαστε

ένα στοιχείο θετικό. Όχι γιατί υποτιμούμε τη παρουσία ενός Γιεφτουσιένκο για παράδειγμα (που η συμμετοχή του όπως κι' άλλες ξένες συμμετοχές είχε το νόημα περισσότερο πολιτικής συμπαράστασης στη Κύπρο) αλλά γιατί πιστεύουμε ότι είναι έξω από κάθε δυνατότητα της Λευκωσίας να διοργανώσει διεθνή φεστιβάλ αξίας (κι' όχι το πανηγύρι της Λεμεσού) όπως επίσης και διότι επείγει η προβολή της ντόπιας παραγωγής.

Η Ελληνική συμμετοχή (απ' ότι πληροφορούμαστε

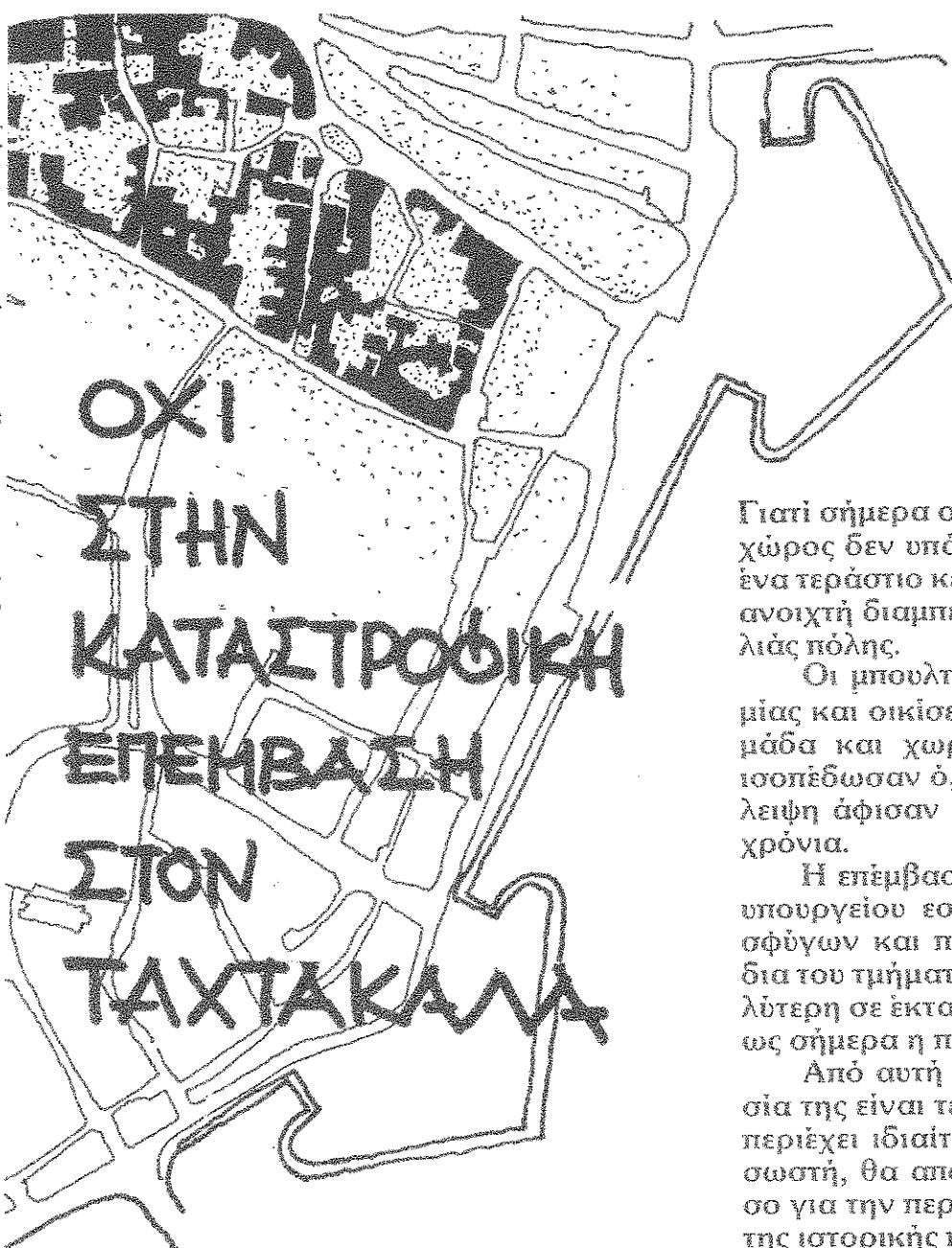
στηριοποίησης παραμένει φτωχό κι' ανεπαρκές. Είναι δυνατό να φανταστούμε ένα φεστιβάλ που θα συγκεντρώνει ένα πλατύ φάσμα της κυπριακής δημιουργίας της χρονιάς ο' όλους τους τομείς, ν' αποτελεί το αποκορύφωμα της χρονιάς (γι' αυτό κι' είναι ιώς καλύτερα να μεταφερθεί χρονικά πριν τις διακοπές). Να δίνει ακόμα τις δυνατότητες σε μας, όσο το δυνατό μεγαλύτερη, σειρά παραγωγής που δε μπορούν να γίνονται από μόνες τους, να πραγματοποιούνται. Στόχος ένα πλουραλιστικό παγκύπριο πανθέα.

Η χρηματοδότηση του φεστιβάλ είναι σίγουρα ανεπαρκής όπως γενικά ομολογούν οι πάντες κι' όπως φυσικά μπορεί κανένας να δει με τη πρώτη ματιά. Είναι ο υπ' αριθμό ένα περιφοριστικός παράγοντας του φεστιβάλ αλλά και των πολιτιστικών πραγμάτων γενικότερα. Μία πολλαπλασιασμένη χρηματοδότηση του φεστιβάλ είναι αναγκαία κι' από τη πλευρά του δήμου κι' από τη πλευρά των αρμοδιών κρατικών.

'Ομως δεν μπορεί να εξαρτάται η ανέλιξη του φεστιβάλ αποκλειστικά από τη δημοτική κρατική χρηματοδότηση. Άλλοις οι ρυθμοί προσόδου θα είναι αναγκαία κι' από τη πλευρά των συνθηκών δε θάναι σημαντική για πολλούς η ευκαιρία να μάθουν την ύπαρξη τέτοιων χρονικών. Οι εκδηλώσεις που διοργανώνται στην πλευρά της φεστιβάλ ήταν μάλιστα για πολλούς η ευκαιρία να μάθουν την ύπαρξη τέτοιων χρονικών.

Η συμμετοχή του φεστιβάλ στην επαναφορά του θεάτρου σκιών σε κάποια επικαιρότητα ήταν σημαντική. Στο θεατρικό τομέα το φεστιβάλ δε κατάφερε να επεράσει τα επίπεδα της τρέχουσας παραγωγής. Στη μουσική υπαρχούν δυνατότητες στο τόπο που δεν αξιούνται προσθήσουν να χρηματοδοτήσουν ή να βρουν χρηματοδότη ή να στήσουν εκδηλώσεις που δε χρειάζονται σημαντική χρηματοδότηση, τέλος πάντων ο κάθε δημότης να εργαστή έτοις ώστε το φεστιβάλ να γίνει το αποκορύφωμα μιας συλλογικής πανλευκωνιάτικης πλουραλιστικής δραστηριότητας.

Τελειώνοντας θα προτείναμε μετά τη λήξη του δεκάτου φεστιβάλ Λευκωσίας, ν' ανοίξει μια πλατεία δημόσια συζήτηση με συμμετοχή φορέων και δημοτών που ενδιαφέρονται για τη διοργάνωση, με θέμα «Το μέλλον του φεστιβάλ Λευκωσίας». Είναι καιρός ο καθένας να συμμετέχει στη προετοιμασία του φαγητού του. Έτσι θα εκτιμά και καλύτερα, τη γένεση του.

Τόπος με έντονη κοινωνική και ιστορική φόρτιση, ο Ταχτακαλάς είδε πολλές φορές το πρόσωπο του να σημαδεύεται μέσα από την μακρόχρονη πορεία του, με σημαντικές και πολλές φορές βίαιες αλλαγές.

Οι αλλαγές αυτές, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, τον ερήμωσαν, τον οδηγησαν στην υποβάθμηση, τον διαφοροποίησαν κατά τρόπο δραματικό, δύμας δεν κατάφεραν να τον εξαφανίσουν, να τον σβίσουν από το έδαφος από δουπιένο γύρο.

Μέχρι πριν λίγες μέρες ήταν εκεί, με τα μισοχαλασμένα σπίτια του, με τους δρόμους του, τα καντούνια του, τα δέντρα του και κάποιους κατοίκους του, να δηλώνει την πληγωμένη θέληση του να ανπισταθεί στην αδιαφορία και την γυκατάληψη.

ΜΈΧΟΙ ΠΟΙΥ ΛΙΥΕΣ ΜΈΘΕΣ

Γιατί σήμερα ο Ταχτακαλάς σαν δορυφένος χώρος δεν υπάρχει. Στην θέση του υπάρχει ένα τεράστιο κενό, μια χωμάτινη ερημιά, μια ανοιχτή διάμπερής πληγή στο σώμα της παλιάς πόλης.

Οι μπουλτόζες του Τημήσατος Πολεοδομίας και οικίσεως σε λιγότερο από μια βδομάδα και χωρίς την αντίδραση κανενός, ισοπέδωσαν ό,τι η αδιαφορία και η εγκατάλειψη άφισαν να στέκει όρθιο τα τελευταία χρόνια.

Η επέμβαση που αποτελεί απόφαση του υπουργείου εσωτερικών για στέγαση προσφύγων και που πραγματοποιείται με σχέδια του τμήματος πολεοδομίας, είναι η μεγαλύτερη σε έκταση και όγκο από όσες έχει δει ως σήμερα η παλιά Λευκωσία.

Από αυτή την ἀποφή και μόνο η σημασία της είναι τεράπια, οι δε κίνδυνοι που εμπειρίζεται ιδιαίτερα αν η επέμβαση δεν είναι σωστή, θα αποδειχθούν καταστροφικοί τόσο για την περιοχή όσο και για το υπόλοιπο της ιστοοικής πόλης.

Από όσα ήδη είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε για το όλο ζήτημα κρίνουμε με απόλυτη βεβαιότητα πως η επέμβαση δεν είναι καθόλου σωστή. Αντίθετα είναι εντελώς απαραβεκτή αν κριθεί κάτω από όρους επιστημολογικούς. Ταυτόχρονα είναι ετοιθελική και αυθαίρετη γιατί επιβάλλεται παρά την εντονη αντίθεση πολλών φορέων που θα έπρεπε να είχαν αποφασιστικό ρόλο στην όλη υπόθεση.

Οι λόγοι που καθιστούν την μαλέτη — επέμβαση αυθαίρετη και απαράδεχτη είναι πολλοί, πολυσήμαντοι και πολυεπίπεδοι. Δυστυχώς η προσπάθεια τεκμηρίωσης αυτής της θέσης, παρουσιάζει ένα σοβαρό πρόβλημα που αφείλεται στην άρνηση των υπευθύνων να δώσουν στη δημοσιότητα όλες τις λεπτομέρειες. Παρόλο που είναι αρκετά δύσκολο να κάνει κανείς κριτική σε μια εικόνα που είναι άγνωστη σε όποιον θα ήθελε να παρακολουθήσει αυτή την κοινωνία.

είμαστε υποχρεωμένοι να το κάνουμε ακόμη και σαν πρόκληση προς τους αυτουργούς που μέχρι σήμερα δεν έχουν παρουσιάσει οι τε μια ένδειξη σεβασμού της ανάγκης για ένα καιρη και πλατιά πληροφόρηση του κοινού. Οι λόγοι που κάνουν την επέμβαση απαραίτητη σε επίπεδο διαδικαστικό, βασικά επικεντρώνονται σε δύο οτιμεία:

Το ένα που αφορά την ευθύνη, παρασιάζει το εξής απαράδεχτο σχήμα: Εργοδητικής, Χρηματοδότης, Μελετητής, Επιβλέπων κατασκευαστής του έργου, καθώς και αρμόδια Αρχή έκδοσης της σχετικής άδειας οικοδομής είναι ΕΝΑ και το ΑΥΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ. Το κράτος. Αυτό είναι ασυμβίβαστο με κάθε έννοια πολιτισμένου και σύγχρονου κράτους.

Το δεύτερο σημείο αφορά τη διαδικασία πραγμάτωσης της αρχιτεκτονικής μελέτης. Αυτή έγινε ουσιαστικά με τρόπο «διαθητικό» και όχι επιστημονικό. Η απουσία επιστημονικής υπόθεσης και μεθοδολογίας είναι απόλυτα φανερή αν δει κανένας τη μελέτη. Αυτό μπορεί να είναι αποδεχτό για την σχεδίαση μιας κατοικίας εκτός του Ιστορικού Κέντρου. Είναι όμως απαράδεχτη προσέγγιση του θέματος «νέα αρχιτεκτονική» σε ιστορικό κέντρο, αν αυτή δεν ακολουθήσει όλα τα στάδια της επιστημονικού

α κής ἔρευνας και μεθοδολογίας

Κάτω από αυτούς τους όρους η μελέτη για τον Ταχτακαλά δεν μπορεί με κανένα τρόπο να υπερασπιστεί τον εαυτό της. Είναι αυθαίρετη και γι' α τόπτο στο βαθμό που θα πραγματοποιηθεί, θα είναι τελεοϊδίκα κατατροφική.

Το ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ τάσσεται χωρίς κανένα δισταγμό και αμφιβολία ενάντια στην επέμβαση αυτή και θα κάνει μαζί με όσους συμφωνούν μ αυτό, ό,τι υπορεί για να σταματήσει η πορεία αυτή. Σαν πρώτο βήμα δημοσιεύουμε σήμερα τις επιστολές του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Κύπρου, του Παγκυπρίου Οργανισμού Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς και του αρχιτέκτονα Ζ. Σιερεπεκλή προς τον πρόεδρο της Δημοτικής Επιτροπής, που στάληκαν πέρυσι έτοι καιρό, μετά την περιορισμένη παρουσίαση μέρους των σχεδίων της μελέτης από το τμήμα πολεοδομίας.

Από το περιεχόμενο των επιστολών είναι σαφές πως η επέμβαση στον Ταχτακάλλα είναι λανθασμένη και οπωσδήποτε καταστροφική για ένα χώρο στην περιοχή του ιστορικού κέντρου που παρουσιάζει μέχρι σήμερα μοναδικά χαρακτηριστικά αυθεντικότητας και ποιότητας περιβαλλοντικής.

Προς τον κύριο Λέλλο Δημητριάδη
Πρόεδρο της Δημοτικής Επιτροπής
Λευκωσίας

Θέμα: ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΑΧΤΑΚΑΛ

Κύριε Πρόδεσμος

ο σύλλογος αρχιτεκτόνων Κύπρου αναφέρεται στο πιο πάνω θέμα μετά από την επιστολή σας της 4ης.6.84 και την παρουσίασθη των σχετικών σχεδίων από τον Διευθυντή του Τμήματος Πολεοδομίας και οικήσεως κύριο Κ. Ιωαννίδη, στις 18.6.84.

Επιθυμούμε αρχικά να εκφράσουμε την ικανοποίηση μας για το γεγονός ότι με δική σας πρωτοβουλία και επιμονή καλέσατε όλες τις ομάδες ενδιαφερομένων για το θέμα, ζητήσατε τις απόφεις τους και εισηγήσεις τους, πραγματοποιώντας έτσι το πρώτο βήμα για την ουσιαστική λειτουργία της συμμετοχής του κοινού στη διαμόρφωση του περιβάλλοντος ζωής του.

Παραθέτουμε πιο κάτω τις απόψεις και τις εισηγήσεις μας όπως αυτές διαμορφώθηκαν από σχετικές συζητήσεις και

μελέτη των παρουσιασμένων στοιχείων περικλείοντας τόσο τις αντιλήψεις των νέων συναδέλφων όσο και την πολύτιμη πείσια των παλαιοτέρων.

- νέαρι των παλαιότερων.

 1. Θεωρούμε την επέμβαση στον παλαιό πυρήνα της Λευκωσίας μια εξαιρετικά σημαντική και λεπτή υπόθεση και επομένως ουσιαστική την συμμετοχή των ενδιαφερομένων ομάδων όχι όμως στο ημιτελικό στάδιο της αρχιτεκτονικής σύνθεσης αλλά στο στάδιο της διαμόρφωσης των στόχων της επέμβασης και της κατεύθυνσης της αρχιτεκτονικής μελέτης. Παρόλο τουτο, μέσα από την εκτίμηση μας σαν σημαντικής και της συμμετοχής στο παρόν στάδιο, καλούμε να ληφθούν σοβαρά υπόψιν οι εισηγήσεις μας. Ακόμη προσθέτουμε ότι η εποικοδομητική ανταπόκριση μας σημαίνει και την έντονη επιθυμία μας να συνεχίστει η συνεργασία μας σε όλα τα θέματα που αφορούν την ανάπτυξη της Λευκωσίας. Παραμένει έντονο και συνεχές το αίτημα μας να συμπεριληφθεί ο σύλλογος μας στο Κοινό Συμβούλιο.
 2. Η πραγματοποίηση της μελέτης,

Εισηγήσεις

- Εμβάθυνση και ολοκλήρωση της τυποδογικής έρευνας.
- Μείωση του ποσοστού επέμβασης στην περιοχή ώστε η συμπύκνωση κοινωνικής ζωής να είναι εναρμονισμένη με τη γύρω περιοχή.
- Η μείωση των μεγέθους της επέμβασης θα ελαττώσει τις πιθανότητες να καταστεί η νέα αρχιτεκτονική φυσογνωμία ρυθμιστής της όλης αρχιτεκτονικής εξέλιξης της περιοχής, εκτός αν έχει γίνει σκέψη για μέτρα αντιμετώπισης αυτού του ενδεχόμενου.

Στον ειδικό τομέα της αρχιτεκτονικής συνθεσεις παραθέτουμε τις απόψεις και εισηγήσεις μας.

- Διαπιστώνεται η «εφαρμογή» της αρχιτεκτονικής κάτοψης ενός τυπικού διαμερίσματος πολυκατοικίας, η οποία στην συσχέτιση της με την παραδοσιακή αντιμετώπιση των όψεων προκαλεί προβλήματα στη λειτουργικότητα των εξωτερικού και εσωτερικού χώρου.
- Η συσχέτιση των προτεινομένων οικοδομών με τις υφιστάμενες υψημετρικές διαφορές δεν παρουσιάζεται στις αντίστοιχες κατόψεις.
- Τα σχέδια που έχουν παρουσιαστεί για τη διατήρηση και ανακαίνιση των υφισταμένων δεν περιλαμβάνουν ενδείξεις για την επαναλειτουργία που προτείνεται, την τεχνική της ανακαίνισης, τα υλικά και την αποκατάσταση των ξύλουργικών και πέτρινων λεπτομερειών.
- Η προσπάθεια για εφαρμογή παραδοσιακών στοιχείων έγινε μόνο στις προσδοτείς ενώ στην παραδοσιακή κατοικία η «αισθητική» αντιμετώπιση έχει ασχοληθεί εξίσου με το εσωτερικό και την αυλή.

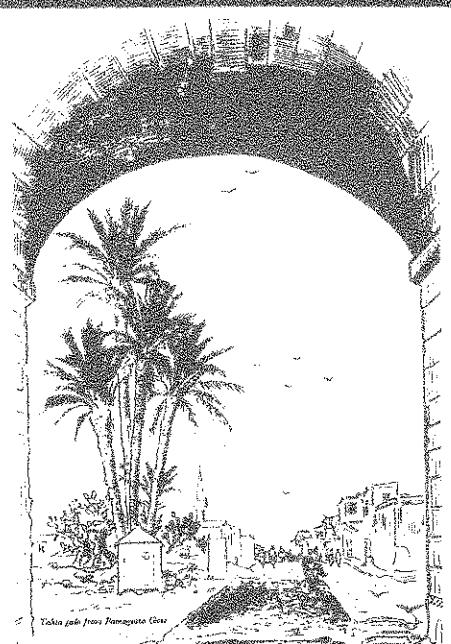
Εισηγήσεις

- Επανεξέταση της αρχιτεκτονικής λύσης κάθε κατοικίας.
- Επανεξέταση της συνάρτησης των πλατειών και αυλών με τις εισόδους και δρόμους.
- Προσαρμογή των υψημετρικών διαφορών στις κατόψεις.
- Ολοκλήρωση των λεπτομερειών για την διατήρηση και ανακαίνιση.
- Μέλετη «χρώματος» και πρασίνου για όλη την περιοχή επέμβασης.

στ. Αντιμετώπιση του εσωτερικού χώρου και ημιυπαίθριου χώρου και από αισθητική άποψη με εφαρμογή των παραδοσιακών αρχών αισθητικής και σε συνέπεια με την αισθητική αντιμετώπιση της όλης επέμβασης.

Επαναλαμβάνουμε την ικανοποίηση μας για την ενέργεια του κύριου Δήμαρχου να ζητήσει τις απόψεις και εισηγήσεις όλων των ενδιαφερομένων ομάδων. Επιθυμούμε όμως να προσθέσουμε τις πιο κάτω παρατηρήσεις που αποτελούν και θέματα που απαιτούν διαφορετική αντιμετώπιση απότι έγινε.

Με εκτίμηση

a.

Η κμοτικότητα της διαδικασίας απόφασης μας τόσο λεπτής και μεγάλης επέμβασης.

β. Η ανάληψη της όλης εργασίας μελέτης έγινε από τον δημόσιο Τομέα γεγονός που παραγνωρίζει την μεγάλη κρίση ανεργείας και υποαπασχόλησης του αρχιτεκτονικού κόσμου.

γ. Τα σχέδια που έχουν παρουσιαστεί για τη διατήρηση και ανακαίνιση των υφισταμένων δεν περιλαμβάνουν ενδείξεις για την επαναλειτουργία που προτείνεται, την τεχνική της ανακαίνισης, τα υλικά και την αποκατάσταση των ξύλουργικών και πέτρινων λεπτομερειών.

δ. Η προσπάθεια για εφαρμογή παραδοσιακών στοιχείων έγινε μόνο στις προσδοτείς ενώ στην παραδοσιακή κατοικία η «αισθητική» αντιμετώπιση έχει ασχοληθεί εξίσου με το εσωτερικό και την αυλή.

ε. Οι στόχοι, όπως περιγράφονται στο σχετικό κείμενο σε ορισμένα σημεία τους εφανίζουν «φρουσειά», «βιομηχανοποιημένο» και επομένως «αντι-κοινωνικό» χαρακτήρα.

παρόλο τούτο, γνωρίζοντας ότι η μελέτη αυτή οδεύει προς πραγματοποίηση της και εφόσον η ουσιαστική, κατά το στάδιο της διαμόρφωσης στόχων, συμβολή μας δεν έχει γίνει, περιοριζόμαστε στις μέχρι τώρα αναφερόμενες εισηγήσεις.

εκφράζουμε τη θέση όμως ότι, παρά την εφαρμογή των πρακτικών εισηγήσεων μας, εφόσον οι στόχοι παραμείνουν, τα αρνητικά τους στοιχεία θα επιφέρουν οπιασθήτη προς ΑΛΛΟΙΩΣΗ του χαρακτήρα της περιοχής και θα πραγματοποιηθεί οπωσδήποτε «καταστροφική» επέμβαση στο δομημένο και ανθρώπινο περιβάλλον.

η. Ολοκλήρωση των λεπτομερειών για την διατήρηση και ανακαίνιση.

ι. Μέλετη «χρώματος» και πρασίνου για όλη την περιοχή επέμβασης.

κ. Αντιμετώπιση του εσωτερικού χώρου και ημιυπαίθριου χώρου και από αισθητική άποψη με εφαρμογή των παραδοσιακών αρχών αισθητικής και σε συνέπεια με την αισθητική αντιμετώπιση της όλης επέμβασης.

επαναλαμβάνουμε ότι αναμένουμε στενή συνεχή συνεργασία με τον Δήμο όπως αυτήν για τον Ταχτακάλα, για όλα τα ζητήματα ανάπτυξης της Πόλης Λευκωσίας.

με εκτίμηση

αναστασία πήγα
γραμματέας

12 Ιουλίου, 1984

Κύριο Λέλλο Δημητριάδη,

Πρόεδρο

Δημοτικής Επιτροπής Λευκωσίας,
Δημαρχείο, Λευκωσία
Κύριε,

Θέμα:

Οικισμός στον Ταχτακάλα

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παγκύπριου Οργανισμού Αρχιτεκτονικής Κληρονομίας σας, αποστέλλει τις απόψεις του σχετικά με το πιο πάνω θέμα, όπως είναι η επέμβαση σε ιστορικό κέντρο θα μπορούσε να εγγυηθεί ένα καλύτερο αποτέλεσμα. Η ανάγκη γίνεται πιο επιτακτική μια που το έργο, λόγω της φύσης και κλίμακας του, είναι μια καινούργια εμπειρία για δόλους στον τόπο μας. Το αποτέλεσμα πρέπει να είναι υποδειγματικό, αν θέλουμε να πείσουμε και αν επιθυμούμε να συνεχίσουμε παραπέρα την υπόθεση της αναβίωσης και της ανάπτυξης των ιστορικών κέντρων και των παραδοσιακών οικισμών.

3. Αποτέλεσμα της μη έγκαιρης συμμετοχής μας είναι και η παρατήρηση του κ. K. Ιωαννίδη στη συνάντηση της 18ης του Ιούνη, ότι δηλαδή δεν μπορούν να γίνουν βασικές αλλαγές, γιατί έχει ήδη γίνει πολλά μηνύματα από επιθυμητές στο περιβάλλον για πρόσφυγες — τι θα γίνει με τους ντόπιους κατοίκους; — στη συνάντηση δύως της 18ης του Ιούνη δημιουργήθηκε κάποια ασάφεια στο θέμα.

4. Το ιστορικό κέντρο πρέπει να θεωρείται σαν αρχιτεκτονικά, οικονομικά και κοινωνικά ζωντανή περιοχή όπως κάθε άλλο κομμάτι της πόλης, με ειδικές όμως απαιτήσεις ως προς το χαρακτήρα των νέων κτηρίων.

5. Το ιστορικό κέντρο πρέπει να θεωρείται σαν αρχιτεκτονικά, οικονομικά και κοινωνικά ζωντανή περιοχή όπως κάθε άλλο κομμάτι της πόλης, με ειδικές όμως απαιτήσεις ως προς το χαρακτήρα των νέων κτηρίων.

6. Τα σχέδια που θα κτιστούν στην περιοχή δεν πρέπει να είναι αντιγραφές, μηγάλοι ελεύθεροι δημόσιοι χώροι, παράθεση στη σειρά κλειστών κτηρίων και παράλληλη στη σειρά ανοικτών ιδιωτικών χώρων (περβόλα), χαρακτηριστικά ζένα προς την περιοχή.

7. Σχέση επωτερικού — υπαιθρίου χώρου — στις προτεινόμενες κατόψεις δεν υπάρχει κλιμάκωση. Πιστεύουμε ότι μια ογκομετρική μακέτα της περιοχής ή ακόμα ένα αξιόλογο κτίσμα/στοιχεία της περιοχής μελέτης, αυτά θα πρέπει να προστατευτούν και επαναχρησιμοποιηθούν υπεράποδα από την περιοχή.

8. Οιδον αφορά τα υφιστάμενα αξιόλογα κτίσματα/στοιχεία της περιοχής μελέτης, αυτά θα πρέπει να προστατευτούν και επαναχρησιμοποιηθούν υπεράποδα από την περιοχή.

9. Οργανισμός μετά από μελέτη του θέματος της επέμβασης σε ιστορικά κέντρα έχει καταληξει στις βασικές γενικές αρχές που διατυπώνονται πιο κάτω:

1. Η μεθοδολογία που θα ακολουθήσει από τους μελετητές έχει σημαντικό βάρος, και είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη διατύπωση μιας πρότασης.

2. Πριν εκθέσουμε τις απόψεις μας για την πρόταση, επιθυμούμε να επισημάνουμε, κατά τη γνώμη μας, σημαντική παράλειψη στη διαδικασία που ακολουθήθηκε. Πιστεύουμε, και είναι ένα από τα κύρια αιτήματα που ο Οργανισμός από την ιδρυση του θέτει, ότι για

Εισηγήσεις

a.

Ιστορική ανάλυση

- Τεκμηρίωση — συλλογή στοιχείων για χρήσεις, πληθυσμό και καταγωγή του, οικονομική κατάσταση, κοινωνική στρωμάτωση συνθήκες στέγασης και εργασίας κ.λπ. και για δυναμικά στοιχεία του χώρου (κινήσεις κατοίκων για εργασία, συναλλαγές, κοινωνικές σχέσεις, φυχαγωγία κ.λπ.)
- Αποτύπωση υπάρχουσας κατάστασης (φυσικού και κτιστού περιβάλλοντος)
- Τυπολογική και μορφο

ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΣΤΟΛΗΣ ΤΑΧΤΑΚΑΛΑ

νος δρόμος στην περιοχή που υπάρχει σχεδόν στην ολότητα του. Επίσης αξιόλογο κτίσμα που κατεδαφίζεται θεωρούμε το διόροφο στην οδό Υμηττού, βορείως του τζαμιού.

3. Δεν παρουσιάστηκε οποιαδήποτε αποτύπωση των διατηρητέων οικοδομών της περιοχής, εκτός από κατόφεις. Αντι τούτου, παρουσιάστηκαν αποτυπώσεις όφεων και λεπτομερειών κτισμάτων από άλλες περιοχές που δε βλέπουμε τη σχέση τους με την πρόταση. Οι αποτυπώσεις είναι αναγκαίες για τυπολογική μελέτη αλλά και για τη μελέτη της συντήρησης των οικοδομών.

4. Καινούργιες οικοδομές

- a. Σαν αποτέλεσμα του ότι δεν έγινε καμιά τυπολογική μελέτη, το λειτουργικό των νέων οικοδομών, δεν απορρέει σαν συνέχεια και εξελίξιν των τύπων των οικοδομών της περιοχής.
- Ανεξάρτητα με αυτό, οι κατόφεις όπως σχεδίαστηκαν παρουσιάζουν αδυναμίες (χώροι άπλαστοι, ασυνδετοί, προβληματικοί). Είναι φανερό ότι αγνοήθηκαν οι υφομετρικές διαφορές της περιοχής, που σε μια περίπτωση ξεπερνά τα 2 μέτρα, σαν αποτέλεσμα και αυτό της ελλειπούς αποτύπωσης του χώρου.

Ακόμα, σκαλοπάτια που δείχνονται στις όψεις δεν εμφανίζονται στις κατόφεις όπως στην οδό Μετεώρων. Λόγω της στενότητας του δρόμου η επίλυση της θέσης τους στην κάτοψη είναι καθοριστική.

- b. Όσο αφορά τη μορφή τους, δεν μπορέσαμε να αντιληφθούμε τη γενική φιλοσοφία με βάση την οποία λύθηκε. Στοιχεία όπως η κάλυψη με κεραμίδια, τα κιόσκια, τα μπαλκόνια κ.λπ. με τον τρόπο που χρησιμοποιήθηκαν δεν πέτυχαν να δώσουν το επιδιωκόμενο χαρακτήρα στην περιοχή.

Στις όψεις δεν παρουσιάζεται έντονα η χαρακτηριστική διαφοροποίηση της κορυφογραμμής (sky line) των κτισμάτων.

5. Σωστά θεωρούμε ότι κρατήθηκε το παλιό οδικό δίκτυο, ότι κρατήθηκαν μακριά τα αυτοκίνητα (με απαραίτητη προϋπόθεση να ληφθεί το θέμα της στάθμευσης τους), ότι κρατήθηκαν οι φοινικές (με επιφυλάξεις δύον αφορά τις ακριβείς θέσεις τους).

Δ. Δυστυχώς λόγω της ελλειπούς και καθύστερημένης ενημέρωσης μας και της στενότητας χρόνου, οι απόψεις μας στηρίχτηκαν σε απλές παρατηρήσεις με βάση την εμπειρία μας από το πολύχρονο φάξιμο στο θέμα παραδοσιακή αρχιτεκτονική κληρονομιά της Κύπρου.

Επίζουμε οι παρατηρήσεις μας που ζεκινούν από καθαρό ενδιάφέρον να οις φανούν χρήσιμες. Είμαστε στη διαθεσή σας για οποιαδήποτε άλλη βοήθεια χρειαστείτε.

ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ 7.7.1984

Κοινοποίηση:

Διεύθυνση Τιμήματος Πολεοδομίας
και οικήσεως

ΘΕΜΑ:

ΟΙΚΙΣΜΟΣ «ΤΑΧΤΑΚΑΛΑ»

1. Η Παρουσίαση για πρώτη φορά κυβερνητικών σχεδίων μπροστά σε φορείς πέρα από την κυβερνητική διοίκηση και την τοπική αυτοδιοίκηση, είναι ένα βήμα θετικό γιατί ενισχύει τη διαδικασία ανατροπής της αντίφασης που για χρόνια κυριαρχεί στον τομέα του προγραμματισμού και της σχεδίασης έργων δημοσίου ενδιαφέροντος. Αντίφασης που ορίζεται από την στεγανότητα που περικλύει πάντοτε τα κέντρα λήψης αποφάσεων και που αποκλύει οποιαδήποτε δημιουργία ή στοιχείο μπορετό την εκδήλωση αισθημάτων αγανάκτισης που ακράδανταν πιστεύων θάνταν νόμιμα, αν λάβει κανένες υπόψη την τεράστια πολιτισμική, ιστορική, περιβαλλοντική και λοιπή αξία της περιοχής για την οποία αναφερόμαστε, θα προσπαθήσω να τεκμηρώσω όσο γίνεται στα περιορισμένα πλαίσια αυτής της έκθεσης, την θέση πως το όλο σχέδιο που έχει συντάξει το τμήμα Πολεοδομίας για την περιοχή «Ταχτακάλα» στερείται όλων των αναγκών και βασικών παραμέτρων που θα του επέτρεπαν να ενταχθεί στη σφαίρα της επιστημονικής μελέτης.

2. Παρόλο που η παρουσίαση των σχεδίων μπορεί να θεωρηθεί σαν ένα βήμα θετικό, το βήμα αυτό κινδυνεύει να παραμείνει στο τυπικό επίπεδο και χωρίς καμιά πραχτική αξία, γιατί έγινε πολύ αργά. Έγινε όταν ήδη είχε προστατεύσει το τμήμα «Ταχτακάλα» στερείται όλων των αναγκών και βασικών παραμέτρων που θα του επέτρεπαν να ενταχθεί στη σφαίρα της επιστημονικής μελέτης.

3. Παρόλο που η παρουσίαση των σχεδίων μπορεί να θεωρηθεί σαν ένα βήμα αισθημάτων αγανάκτισης που ακράδανταν πιστεύων θάνταν νόμιμα, αν λάβει κανένες υπόψη την τεράστια πολιτισμική, ιστορική, περιβαλλοντική και λοιπή αξία της περιοχής για την οποία αναφερόμαστε, θα προσπαθήσω να προστεύσω σαν την προτίτλη της διατήρησης, συντήρησης, αναβίωσης.

4. Στα πλαίσια της κυπριακής πραγματικότητας η σημασία των πιο πάνω αποχήτα τόνους δραματικούς γιατί η μόνη πόλη στην ελεύθερη Κύπρο που έχει ένα αξιόλογο και σημαντικό μεγάλο ιστορικό κέντρο είναι η πρωτεύουσα. Αν αυτό το μνημείο συνεχίσουμε να το καταστρέφουμε είτε με απρογραμματίστες είτε με προγραμματισμένες επεμβάσεις αυστηρίας με τον χαρακτήρα του, σε πολύ λίγο καιρό θα είναι οριστικά αργά για επανόρθωση. Κάτω από αυτό το όρο η οποιαδήποτε πρέπει να γίνεται με διπλή προσοχή, με πολλαπλή ευαισθησία μα προ πάντων με εξαιρετική συνέπεια ως προς την θεωρία, την μεθοδολογία και την πρακτική της ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ.

5. Η υπόθεση της διατήρησης — συντήρησης και άλλες χώρες που έχουν μια αξιόλογη συσσορευμένη εμπειρία είναι ένα από τα πιο λεπτά ζητήματα πάνω στα οποία έχουν εργαστεί με πολύ πάθος και ζήλο χιλιάδες ερευνητές, μελετητές και άλλοι. Τις έρευνες αυτές εμείς εδώ δεν έχουμε δικαίωμα ούτε να τις περιφέρουμε κριτικά για να τις αναγάγουμε σε ένα επίπεδο ακόμα πιο ψηλό.

6. Η Κύπρος δεν έχει παράδοση ούτε στη συντήρηση, ούτε στην έρευνα. Δεν έχει πανεπιστήμιο, δεν διαθέτει σχετικά κέντρα μελέτης προβλημάτων χώρου και πιο ειδικά παραδοσιακού χώρου. Τους δε ελάχιστους ειδικευμένους επιστήμονες που διαθέτει είτε δεν τους χρησιμοποιεί καθόλου είτε τους χρησιμοποιεί σε άλλες κατευθύνσεις. Αυτή η πραγματικότητα μαζί με το γεγονός πως οι ιστορικοί μας οικισμοί είναι ελάχιστοι και σε σοβαρό βαθμό υποβαθμισμένοι, επιτάσσει μια πολύ προσεχτική και σοβαρή επιδέξια στην οποία ανοίκει κανείς είναι:

α) Η αποτύπωση της προτεινόμενης κατάστασης

β) Η αποτύπωση — καταγραφή των διαφόρων ιστορικών στρωμάτων

γ) Η ανάγνωση των ιστορικών στρωμάτων

δ) Η ανανέωση της προτεινόμενης κατάστασης

ε) Η ανανέωση της προτεινόμενης κατάστασης

ζ) Η ανανέωση της προτεινόμενης κατάστασης

η) Η ανανέωση της προτεινόμενης κατάστασης

ι) Η ανανέωση της προτεινόμενης κατάστασης

κ) Η ανανέωση της προτεινόμενης κατάστασης

λ) Η ανανέωση της προτεινόμενης κατάστασης

μ) Η ανανέωση της προτεινόμενης κατάστασης

ν) Η ανανέωση της προτεινόμενης κατάστασης

ο) Η ανανέωση της προτεινόμενης κατάστασης

π) Η ανανέωση της προτεινόμενης κατάστασης

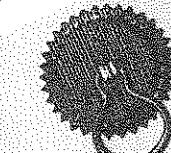
Κύριες Προεδρείες

Η δήλωση σας στην συνάντηση της 15ης Ιουνίου 84 πως είστε ανοιχτός να δεχτείτε οποιαδήποτε νέα ή και διαφορετική άποψη που θα σας έπεισε πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα, ενισχύει την βασική πεποίθηση του γράφοντος, πως πιεστικό είναι η θα πρέπει να είναι ό, τι μπορεί να υποστηρίχεται με επιστημολογικά επιχειρήματα και με μεθοδολογική συνέπεια.

Μπορεί η αρχιτεκτονική θεωρία να μην έχει ακόμα σαφή επιστημολογική ταυτότητα, αυτός όμως δεν σημαίνει με κανένα τρόπο πως θα πρέπει να εγκαταληφθεί η επιστημονική μεθοδολογία. Αντίθετα η πραγματικότητα αυτή επιβάλλει μια αποτελεσματική σε πολλές χώρες.

3. Τα ιστορικά κέντρα των πόλεων θα πρέπει να θεωρούνται σαν μοναδικά ούτοντα — μνημεία και σαν τέτοια πρέπει να εντάσσονται κάτω από την θεωρία και την πράξη της διατήρησης, συντήρησης, αναβίωσης.

4. Στα πλαίσια της κυπριακής πραγματικότητας η σημασία των πιο πάνω αποχήτα τόνους δραματικούς γιατί η μόνη πόλη στην ελεύθερη Κύπρο που έχει ένα αξιόλογο και σημαντικό μεγάλο ιστορικό κέντρο είναι η πρωτεύουσα. Αν αυτό το μνημείο συνεχίσουμε να το καταστρέφουμε είτε με απρογραμματίστες είτε με προγραμματισμένες επεμβάσεις αυστηρίας με τον χαρακτήρα του

ΠΔΑΚ ΠΑΝΧΥΠΡΙΟΣ ΟΡΓΑΝΩΜ. Ε.
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΑΣ
PANCYPRIAN ARCHITECTURAL
HERITAGE ORGANISATION

1985

ANAKOJNOZH

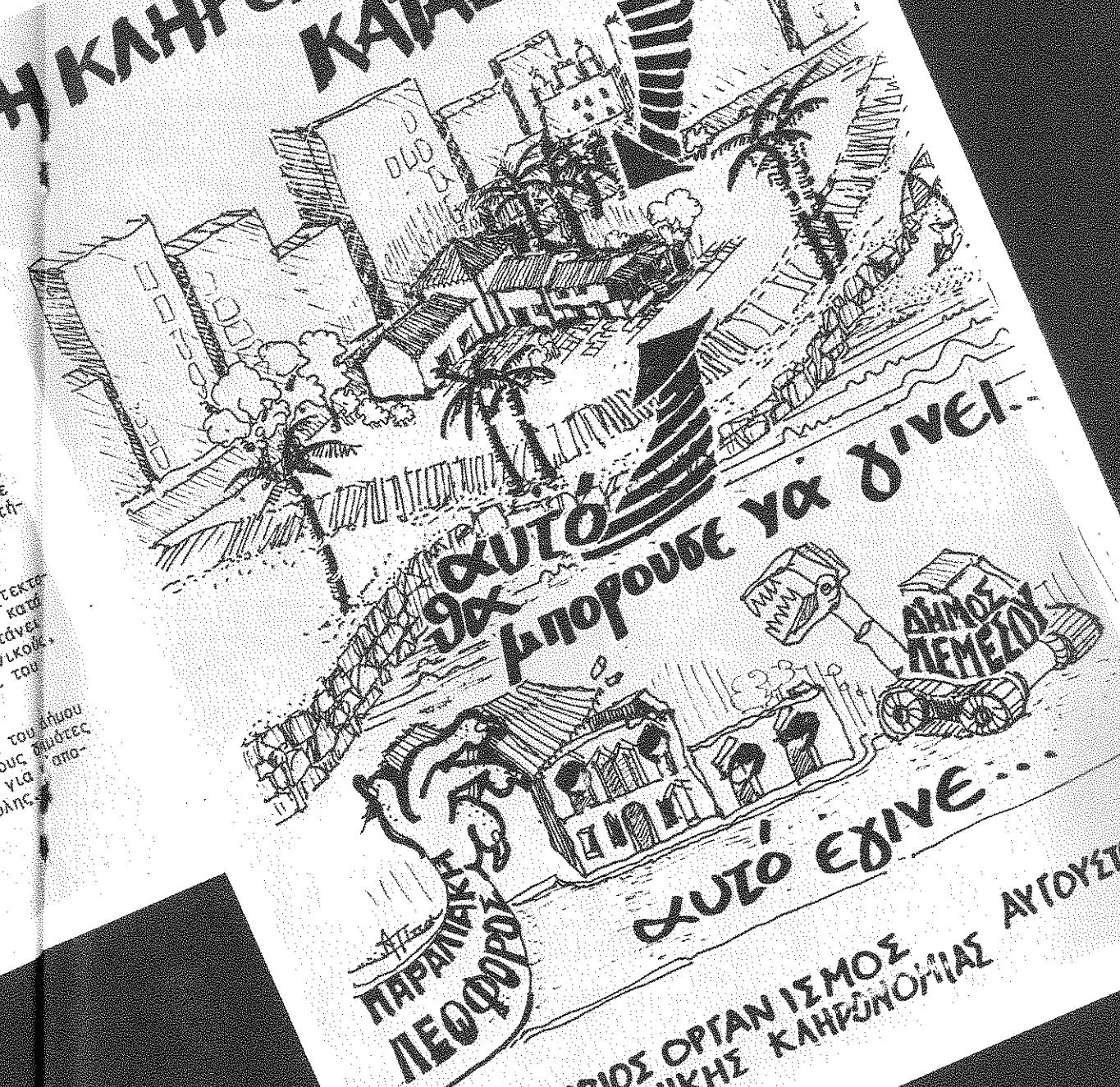
Ακρεσιονική ομάδα της Επιτροπής για την προώθηση της ανανεωμένης στρατηγικής της στην Ευρώπη. Η ομάδα κατέβαλε σημαντική εισηγητική δρηγή στην προώθηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην παγκόσμια αγορά. Το μέλος της ομάδας που έχει πιο σημαντική στρατηγική σημασία για την Ευρώπη είναι ο Πρόεδρος της Επιτροπής, ο οποίος έχει σημαντική στρατηγική σημασία για την προώθηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην παγκόσμια αγορά.

Οι Αρχιεκκούς
διαμαρτύρονται
και επικρίνουν
το Δήμο Λαγκαδών

Ο Σύλλογος Αρχιτεκτών
Κύπρου, διαμορφώθηκε με την
κατεύθυνση παραβάσεων κτι-
σμάτων από την αυτοκίνηση κτη-
ναλέων το Δήμο Λεμεσού για
κοινωνική ανάβαση στην ενδό-
νεο αυτή.
Πρόσκεπτα για την κατεύθυνση
από της κατοκίδιας Ελευθερίαρχος
Κύπρισσαν, στην παρανομή λε-
γόση της πόλης, ενέργειες για
σποτ επικράτειας ενδύν
την Πολεοδομίας και
την ανάπτυξή της.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΤΟ ΠΟΑΚ

ΥΚΑΝΗΡΟΝΟΜΙΑ ΜΑΣ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Ζωντάνεμα της μνήμης Θεόδωρου Κατάλιακου

Η μνήμη πλανιέται και πάλι στην «εντός των τειχών» Λευκωσία, αργά ενα καλοκαιριάτικο απομεσημέρο.

Βρίσκομαστε στην αδό χρυσοχόων. Είναι ενας καθητος δρόμος προς την οδό Ερμού, που ξεκινάει από την περιοχή της Αγίας Σοφίας. Στη μνήμη μου τούτος ο δρόμος διατηρείται ζωντανός, γραφικός, γιουματος εικόνες με πλούσια πλαίσια και σκηνικά ανατολιτικά. Είχε τότε μια εικόνα ανεπανάληπτη που δε τη βρίσκουμε σήμερα πουθενά πια, ούτε εντός ούτε κι εκτός των τειχών. Γιατί; Βλέπετε έχουν αλλάξει τα πράγματα. Άλλαξε ο τρόπος ζωής, οι συνήθειες. Ο σημερινός ανθρώπος δεν είναι ο ίδιος, άλλαξε κι αυτός. Προσπαθεί να προσαρροστεί στις τωρινές απαιτήσεις. Κινείται, πολλαίσι για τη ζωή με διαφορετικό ρυθμό, με διαφορετικό τρόπο επικοινωνίας και συγκοινωνίας. Έκει λοιπόν στην αδό χρυσοχόων, αράδα τα μαγαζάκια τόνα πλάι στ' άλλο με τις μικρές βίτρινιτσες της εποχής, να φυλάγουν και προβάλλουν το περιεχόμενο τους που δεν είναι άλλο από δύσλεμένο, καλά μαστορεμένο χρυσαφί κι ασημή, αποτελούν ένα σύνολο λαμπέρο, φανταχτέρο. Για ένα ξένο διαβάτη το θέαμα είναι φαντασμαγορικό και πολύ εντυπωσιακό. Μα κι ο απαλός κρότος που ακούγοταν, με το δύσλεμα του πολύτιμου μετάλλου από αριστοτεχνες μαστόρους που καθημενοί πισω από τη βιτρινίτσα, μπροστά στα μικρά παγκάκια μετέτρεπαν με τέχνη τ' ασημή κι το χρυσαφί σε κομφοτεχνήματα που θάταν το απαρατήτο συμπλήρωμα του προϊκού της αυριανής νύψης, εσμήγε με τους υπόλοιπους κρότους των άλλων υποστατικών για να αποτελέσουν ένα συγκρότημα με γλυκιά, μελωδική υπόκριση που σιγά σιγά καθώς η μέρα πήγαινε προς το ηλιοβασίλεμα.

Αποκαριμένοι από το συνεχές, ολοήμερο δουλεμά και σβέτο σφυροκόπιμα του χρυσαφίου οι δουλεφάνες νοιώθουν την ανάγκη της ζεκούρασης, της φυχαγώγιας, του διαλόγου ή αν θέλετε του κουτσόμπολιού. Γιατί δηλαδή, προ παντός τούτη την εποχή με τα φωτάχια μέσα επικοινωνίας, το κουτσόμπολιό ν' αποτελεί μόνο γυναικείο προνύμιο; Κι αρχίζει κι εδώ όπως σ' όλα το «παζάρι» η μετάδωση των νέων της μέρας συνάλογα «ολατισμένα» και διαμορφωμένα είσι που να τασύζουν, να έντυπωσίαζουν, αφήνοντας σημάδια στο πέρασμα τους. Ήτανε συνήθεια νωρίς τ' απόγευμα να

περνά το αυτοκίνητο του Δήμου για να «φραντίσει» τους δρόμους. Και δε παραλείπεται φυσικά και τούτη η πολυυχναστή, στράτη, το παρακλαδί της Ερμού που εχτός από την εμπορική της κινηση οδηγάει και προς τα χάνια απ' όπου οι χωρικοί ξεκινάνε για τα χωριά τους.

Η ζεστή της ασφάλτου βιοθάται στη γρήγορη «εξάτημη», κι' η ατρόσφαιρα αναδίδει αναθυμάσεις. Τ' ανακάτερα του νερού με τις ακαδαραίες του δρόμου — ας μη δεχταί πως οι αμαζες με τ' άλογα, τα «κάρρα» για τα εμπορεύματα ακόμη και γαϊδουρία και γκαμήλες, που και που, ήτανε τα βασικά μέσα μεταφοράς. Διέρρεται δύναμη κανείς. Ποές ήταν οι πιο βλαβερές στον ανθρωπινό οργανισμό. Κενες με τα ζωικά υπόλειμματα ή οι σημερινές με τα μηχανοποιημένα χημικά καυσαερία. Οι «ψυρουδίες» εν πάσει περιπώσει διαφορετικές, οι επιδράσεις στην υγεία του ανθρώπου πιθανό πάλι διαφορετικές.

Αργά πρας το ηλιοβασίλεμα τα πράγματα αλλάζουν. Η ζεστή πέφτει. Οι μουρδιές αδυνατίζουν. Οι μαστόροι συμμαζεύουν τα σύνεργα τους. Οι μικροί ταχτοποιούν το μαγαζί και βοηθάνε τ' αφεντικά τους να ξεπλυθούν. Δεν υπήρχε, βλέπετε η πολυτέλεια του τρεχατού νερού. «Οσο για τουλάχτες! Μόνο στα χάνια υπήρχαν και που με μια δεκάρα στο χερί θα μπορούσε κανείς να τις επισκεφθεί! Φρεσκαριάμενοι λοιπόν υπέρα από το πλύσιμο οι μαστόροι καθημενοί αράδα κατά μήκος του δρόμου είναι έτοιμοι ν' αρχίσουν την πάλη με τους γείτονες τους στο τάβλι ή την πρέφα ενώ ταυτόχρονα ρουφάνε το μεράκλητο με κατάρα καφε που συνοδεύεται με αργάλε καλοφτιάγμένο από τα τεχνίτη του «πτιούμπεκιού» των πάντα πρόθυμο και καλοδιάθετο Τουρκό καφετζή.

Γραφική η σκηνή! Ζωντανή στη μνήμη μας, η εικόνα. Με το σούρουπο και το σκοτάδι τέλειωναν κι οι δραστηριότητες της οδού χρυσοχόων. Οι νοικάρηδες των μαγαζιών ξεκινάνε καβάλλα στα ποδήλατά τους για τα σπίτια τους.

Σε λίγα με το σκοτάδι η κίνηση λιγόστευει, οι αλλαγμοί του κόμμου αδύνοντων, η αυλαία πέφτει. Θα ξανανοίξει σε λίγες ώρες με γέα εντελώς διαφορετικά σκηνικά. Θ' αρχίσει η υπέτερην ζωή. Η ζωή της υπάτας στην παλαιά Λευκωσία άρχιζε τότε από τούτη την περιοχή. Ας αφήσουμε δύναμη τη μνήμη να μας ζωντανέψει άλλη φορά τούτη την όφη της εν τός των τειχών ζωής της Λευκωσίας.

Μια συζήτηση με τον Α. Χαραλάμπους

- Το σπίτι του καλλιτέχνη ● Το εργαστήρι του
- Η σχολή καλών τεχνών ● Επείγουσες ανάγκες της τέχνης στη Κύπρο

έργα από το «θέατρο δράματος και κωμῳδίας» που διεύθυνε ο ίδιος.

Στο «σπίτι» έγιναν επίσης πολλές εκθέσεις όπως δυτικογερμανικής αφίσσας, γιουγκοσλαβικού σχεδίου, μια παγκύπρια έκθεση επαγγελματιών ζωγράφων, μια παγκύπρια έκθεση λαϊκής ζωγραφικής και αρκετές ατομικές εκθέσεις όπως αυτή της Ρέας Μπελήλυ κι' αυτή της Ελένης Μαυρουδή.

Μπορεί ο επισκέπτης να παρακολουθήσει τη πορεία του ζωγράφου μέσα στο χρόνο, πορεία πάντα πιστή στην ρεαλιστική σχολή.

Μαζί με τον Ανδρέα Χαραλάμπους είχαμε τη συζήτηση που ακολούθησε.

Πιστεύω ότι στο χώρο του ρεαλισμού υπάρχουν απειρότερες δυνατότητες έκφρασης που με κανένα τρόπο δεν μειώνουν εικαστικές αξίες όπως πιστεύω γίνεται πολύ ταχτικά σε άλλες σχολές. Αν και μιλώντας για το ρεαλισμό δεν πρέπει να δίνονται επεξηγήσεις εν τούτοις ότι ορισμένα πράγματα γιατί η έννοια αυτή είναι πολύ παρεξηγημένη. Η πλεονότητα των σχολών της Ευρώπης και της Αμερικής έχει παραμελήσει τις σπουδές του ρεαλισμού από τις αρχές του αιώνα με αποτέλεσμα να υπάρχει ένα κενό στην αντίληψη του κοινού για το ρεαλισμό. Βλέπουμε ότι ακόμα και μετά την πολλών κριτικών υπάρχει σύγχιση ανάμεσα στο ρεαλισμό και το νατουραλισμό ανάμεσα στο ρεαλισμό και στο φωτορεαλισμό κλπ.

Ο ρεαλισμός είναι πραγματικά μεγάλος και μπορεί να χωρέσει ολόκληρη τη μεγάλη τέχνη. Επί μέρους ρεαλισμοί πραγμάτωσαν τις μεγάλες αξίες αυτής της σχολής και έδεσαν υψηλά επίπεδα τέχνης.

Ανδρέα, ακούω μερικά παράπονα για το ΕΚΑΤΕ. Ποιά είναι η παροψή σου;

Είναι η μόνη οργάνωση των Κυπρίων επαγγελματιών καλλιτεχνών. Πρέπει συνεπώς να διαφυλαχτεί σαν κόρη οφελαμού. Πρέπει κάθε μέλος της να τη βοηθήσει δύο μπορεί για να σταθεί καλύτερη.

Οδοπίνος Λίδη, 1984.

Το κορίτσι που ήθελε να μονάχη με αρχαίο ελληνικό άγαλμα 1983, λάδι.

Θρήνος λάδι. Ο ζωγράφος Ανδρέας Χαραλάμπους στην έργων.

τερα (Υπάρχουν 80 μέλη). Είναι γεγονός ότι έχουμε πάρα πολλές δυσκολίες που απορρέουν από το γεγονός ότι δεν μπορεί η οργάνωση αυτή να εξελιχτεί σε συντεχνία δεν έχουμε εργοδότη. Λεν υπάρχουν έμμισθοι διότι τα οικονομικά μας είναι πενιχρά. Η δουλειά βγαίνει από μας με τις συνεπακόλουθες δυσκολίες και αδυναμίες. Σαν άτομο πιστεύω ότι το ΕΚΑΤΕ πρέπει να εξελιχτεί σε μια κρατική η ημικρατική υπηρεσία, δύος το ΘΟΚ, με μόνιμο μηχανισμό διεκπεραίωσης των διαφόρων εργασιών (διοργάνωση εκθέσεων, συντονισμό κλπ.).

Δεν βλέπεις να υπάρχουν αρνητικά στοιχεία στην κρατικοποίηση του ΕΚΑΤΕ;

Εγώ είμαι υπέρ της κρατικοποίησης. Βλέπω ότι τα θετικά είναι περισσότερα από τα αρνητικά.

Θάθελα εδώ να σου πω ακόμα ότι για να πάμε μπροστά χρειάζεται οπωδήποτε να δημιουργήσουμε υπουργείο πολιτισμού. Τα εικαστικά για ν' αναπτυχθούν χρειάζονται εκτός άλλων οργανωμένη πολιτιστική πολιτική και οικονομική βάση.

Τώρα έχετε και μόνιμη έκθεση...

Ναι, είναι πολύ σημαντικό το ότι δια-

πιστεύω ότι η απαντηση που έδωσα είναι ορθή... εκτός των τειχών...

Για το πολιτιστικό κέντρο του δήμου τι λές;

Το πολιτιστικό κέντρο είναι οπωδήποτε θετικότατη προσφορά. Υπάρχει ένα αρνητικό σ' ότι αφορά τις εκθέσεις ζωγραφικής... είναι τα ερασιτεχνικά «σταυτ» που μειώνουν το αισθητικό σύνολο και του περιορίζουν τις δυνατότητες.

Τα μνημεία των πόλεων υπακούουν πιστεύεις στα κατάλληλα αισθητικά κριτήρια;

Έχουμε στην Κύπρο τη συμβουλευτική επιτροπή μνημείων που όπως δηλώνει και το όνομα της είναι συμβουλευτική. Είναι σημαντικό να ερωτάται η επιτροπή για τη τοποθετηση μνημείων οπουδήποτε στην Κύπρο. Δυστυχώς σπάνια ερωτάται, με αποτέλεσμα να γίνονται πολλές απασθαλίες. Τα παραδείγματα είναι πολλά. Πρόσφατα π.χ. ο πρόσδρος έκανε τ' αποκαλυπτήρια ενός ανδράντα του Μακάριου στη Λάρνακα και ενός ανδριάντα του Χάματσου στο Δάλι. Το ίδιο έγινε στο Ακάκι, με ανδριάντα του Μακαρίου επίσης.

Όλα αυτά έγιναν με απλή απόφαση ερανικής επιτροπής. Η συμβουλευτική επιτροπή μνημείων δεν ερωτήθηκε καθόλου. Ο γιαλίνος άνθρωπος στήθηκε επίσης κοντά στη Πύλη Αμμοχώστου χωρίς να ερωτηθή η επιτροπή. Δηλαδή δεν είμαι εναντίον του έργου σαν τέτοιον. Όμως δεν στήνεται ένα μνημείο στη πόλη πρέπει να ζητείται η άποψη της επιτροπής η οποία μπορεί να κρίνει το μνημείο και τη θέση του στη πόλη, το δέσμο του με το σύνολο κλπ. Κάποτε π.χ. υποβλήθηκε από τη δημοτική επιτροπή αίτηση για την ανέγερση ανδριάντα του Μακαρίου στη πλατεία ελευθερίας, επάνω στο τείχος, στο σημείο από το οποίο μιλούσε στα συλλαλητήρια. Η επιτροπή την απέρριψε και ο ανδριάντας δεν στήθηκε!

Θάθελα επίσης ν' αναφέρω ότι το ΕΚΑΤΕ θα έπρεπε να συμμετέχει σε αποφάσεις πολεοδομικής φύσης, σ' ότι φυσικά αφορά την αισθητική τους πτυχή. Είναι αναγκαίο για να γίνει δυνατό, η Λευκωσία και οι άλλες πόλεις φυσικά, να καταχτήσουν ένα συνολικό αποδεχόμενο αισθητικό επίπεδο για να ξεπεράσουμε την ασχήμια που σήμερα χαρακτηρίζει τις πόλεις μας.

Ποιο άλλο αίτημα νομίζεις ότι επείγει; Μια άμεση αναγκαιότητα για το πρόχρημα που των εικαστικών τεχνών είναι οπωδήποτε η δημιουργία δημοτικών πινακοθηκών σ' όλες τις πόλεις επίσης και κρατικής πινακοθήκης στη Λευκωσία. Είναι καθήκον των δήμων και της κυβερνησης να κινηθούν παράλληλα προς αυτή τη κατεύθυνση. Βλέπουμε εδώ δίπλα να δημιουργείται μουσείο (Σ.Σ. εννοεί το μουσείο βιζαντινής τέχνης) με βάση μια αρχοντοχωριάτικη αντίληψη... υπερπολυτελείς αίθουσες με μάρμαρα, ακριβά χερούλια κλπ. ενώ με τα λεφτά αυτά θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια υψηλής αισθητικής αξίας πινακοθήκη σύγχρονης κυπριακής τέχνης.

Τι γνώμη έχεις για το πάρκο τέχνης στην τάφρο

Το πάρκο είναι εκτός των τειχών... Παρ' ολ' αυτά....

Οι εποχές του χρόνου λάδι.

Ανδρέας Χαραλάμπους: Βιογραφικό σημείωμα

1975: Μετά από έξι χρόνια σπούδες στο Κρατικό Ινστιτούτο Καλών Τεχνών «Σούρικοφ». Μόσχας, ο Ανδρέας Χαραλάμπους υπέρασπισε την επί διπλωματικής εργασία του με θέma «Κύπρος 1974». Το έργο απελκετά από τη δημοτική επιτροπή αίτηση για την ανέγερση ανδριάντα του Μακαρίου στη πλατεία ελευθερίας, επάνω στο τείχος, στο σημείο από το οποίο μιλούσε στα συλλαλητήρια. Η επιτροπή την απέρριψε και ο ανδριάντας δεν στήθηκε!

1. Κατάστροφη
2. Σταύρωση
3. Θρήνος
4. Αποθέωση της ελευθερίας

Το έργο κρίθηκε όχι του βαθμού αρισταί και στον Ανδρέα Χαραλάμπους απενέμηθη ο τίτλος Master of Fine Arts. Το έργο εξετέθη:

1. Στην Ακαδημία Καλών Τεχνών Μόσχας
2. Στη Μεγάλη Αίθουσα Εκθέσεων Μόσχας και
3. Στην Ακαδημία Καλών Τεχνών Λενίνγκραντ.

Το έργο και η μακέτα (η αρχιτεκτονική μετέρι ανήκει επίσης στον Α. Χαραλάμπους) οθησιούτηκαν επανάληπτά σε διεθνείς περιόδικά Τέχνης. Το 1976 το έργο κυκλοφορεί στην Κύπρο σε κάρτα από το Comittee for the Survival of Cyprus. Το 1984 το έργο οπαλέκεται στην Αθήνα από τη Μορφωτική Υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας στην εκθεση για τη Ήμέρα της Τουρκικής ιατροθεραπείας.

Το 1974 ζωγράφισε στην Αθήνα το έργο «Κέρενσια...». Το έργο έγινε αργότερα εξφόβιστο του περιοδικού της Ανθρωπολογίκης επιτροπής της Ελλάδας.

Από το 1973 μέχρι το 1984 σημετέσχε σε δεκάδες ομαδικές εκθέσεις στην Κύπρο και στην επωτερικό (Σερβία, Ενωση, Δημ. Γερμανία, Ελλάδα, Γαλλία, Γεωγκοσλαβία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Ουγγαρία, Αν. Γερμανία).

Εργα των στέλλονται τακτικά από την επι-

τροπή επιλογές έργων και καλλιτεχνών σε εκθέσεις ομηρούς Κυπριακής Τέχνης στο εξωτερικό.

Το 1982 ο Α. Χαραλάμπους σπάλκη από την Μορφωτική Υπηρεσία στο Καλλιτεχνικό συμπόσιο του Πρίλεπ στην Σιριγκούσλαβια. Έργο του βρίσκεται στην Πινακοθήκη της πόλης αυτής.

Το 1983 επέλεγε από την Επιτροπή επιλογής έργων και καλλιτεχνών για να μεταφέρεται στη Νέα Υόρκη, μέσω στα πλαίσια των πολεοδομικών ανταλλαγών με το Ινστιτούτο Prati. Εκεί για τρεις μήνες δίδαξε ζωγραφική και έδωσε σε πολλούς διάλεκτον για την Κερύκη Τέχνη.

Διαλέξτηκε για την Παγκόσμια Τέχνη κληρονόμη κατά καιρούς στην Κύπρο.

ΑΛΛΕΣ ΑΡΔΗΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

ΘΕΑΤΡΟ:

Ιδρυσε και διεδίδυνε το «Θεατρό Εραράτος και Καμιόδια» Λευκωσία 1981-1983.

Εκάνε τις σκηνογραφίες και τα κοστούμια για την απελευθερωτή έργα.

1. 1977 - «Το νησί του Α. Φούρκερ» Θ.Ο.Κ.
2. 1978 - «Το πιερολόγιο των τρελλών» του Ν. Γκόκοκ Θεατρό Π.Ε.Κ.

3. 1981 - «Μία αλεχαστή μέρα στη ζωή του Μπαλτασάρ» και «Η γυναίκα του ερχόταν ακριβώς στις 6.00» του Ε. Καρπούζη Εκδρομή Μάρκες Θεατρό Δράματος και Κωμωδίας.

4. 1982 - «Ενα ευτυχές γεγονός» του Μρόζεκ Θεατρό.

Το 1976-77 εργάστηκε σαν κοδηγητής Τέχνη στα Γηροκάστρα Πεδουλάκι και Λεμφίδι.

Από το 1978 μέχρι το 1980 εργάστηκε σαν επιμελητής στην έδρα της Μητροπολιτικής Ζωγραφικής της Κυπριακής Κυβερνητος (1976-1977) και πολλές θεατρικές αφίσες.

ΒΙΒΛΙΟ: Έχει φιλοτεχνήσει πορταία συλλογή Βιβλίων Κυπρίων λογοτεχνών (1972 - 1984).

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ: «Η γυναίκα που ερχόταν ακριβώς στις 6.00» Διηγήμα του Γ. Κ. Μάρκες 1981.

«Η Αρκούδα» Θεατρικό μονοπράκτο του Αντών Τσερφόφ (ανεβάστηκε στην Κυπριακή Τηλεόραση 1984).

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους ιδρυσε και διέδυνε το πολιτιστικό κέντρο «Το σπίτι του καλλιτέχνη» 1981-1982.

Από το 1982 είναι μέλος της Παγκυπριανής Συμβουλικής επιτροπής μνημείων.

Το 1983 επέλεγε Γ. Γραμματέας του Επιτελητηρίου Καλών Τεχνών Κύπρου (ΕΚΑΤΕ) θέση την οποίαν κατέχει μέχρι σήμερα.

Το κορίτσι που ήθελε να μονάχη με αρχαίο ελληνικό άγαλμα

Αν κι αρχίσαμε την έρευνα με σκοπό να την δημοσιεύσουμε ολόκληρη σ' αυτό το τεύχος, η σφαιρικότητα που προσπαθήσαμε να την χαρακτηρίζει, και ο πολύπλευρος προβληματισμός των άμεσα ενδιαφερομένων καταστηματαρχών διόγκωσαν την έρευνα σε σημείο που μας υποχρεώνει να τη μοιράσουμε σε δύο τεύχη.

Γι' αυτό παρουσιάζουμε τις χειροτεχνίες που είναι, ή τουλάχιστον θά' πρέπει να είναι, ο πυρήνας της Λ.Γ., και μια επικαιρη συνέντευξη με τον δήμαρχο Λευκωσίας, όπου μας εκθέτει τις απόψεις του για την πρόοδο της Λαϊκής.

Στο επόμενο τεύχος θά' χουμε όλα τ' άλλα μαγαζιά, μαζί με τα φαγάδικα και τον «εμφύλιο» τους, καθώς και τις απόψεις καταστηματαρχών της Ιπποκράτους για την επέκταση της Λαϊκής.

Υπ' όψιν ότι όλη η έρευνα διενεργήθηκε μέσα στον Αύγουστο.

Γι' αυτό μπορεί να βρούμε λύσεις ή γνώμες του κ. Δημητριάδη που αφορούν προβληματισμούς ή παράπονα κατ/χών που θα δημοσιευθούν στο επόμενο τεύχος.

«Το έργο που βλέπετε σήμερα είναι αποτέλεσμα μιας μακρόχρονης και πολύπλοκης διαδικασίας που άρχισε μέσα στο 1976.

Ο τότε υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Μάρκος Σπανός, μαζί με τον τότε σύμβουλο του υπουργείου του κ. Ρένο Σολομίδη, αποφάσισαν να χρησιμοποιήσουν ένα μικρό μέρος της διεθνούς βιοήθειας προς την Κύπρο για τη δημιουργία, βασικά εργαστηρίων οικοτεχνίας, μέσα στα πλαίσια της επαναδραστηριοποίησης, και ανάθεσαν στον Τεχνικό Σύμβουλο του υπουργείου κ. Πεύκιο Γεωργιάδη την εκπόνηση μιας μελέτης.

Στο χώρο της Λαϊκής Γειτονιάς μπορεί ο ξένος επισκέπτης να πάρει μια γένους της ζωής μέσα στη πόλη, να δει τους τεχνίτες να εργάζονται, να αγοράσει Κυπριακά και άλλα προϊόντα, να παρακολουθήσει μια εκδήλωση στην υπόγεια Σάλα της Γειτονιάς, να δοκιμάσει τους Κυπριακούς μεζέδες και τα ποτά, τέλος να δει κάπι από την αρχιτεκτονική μας κληρονομιά και τον πολιτισμό μας...».

Αποστ. από την ομίλια του δήμαρχου Λευκωσίας κ. Λέλλου Δημητριάδη κατά τα εγκαίνια της Λαϊκής Γειτονιάς στις 21 Δεκέμβρη 1983.

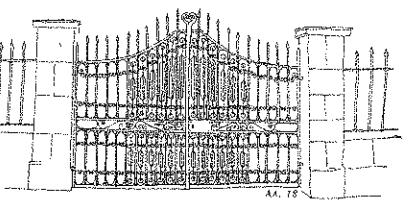
ΛΑΪΚΟ ΧΡΟΝΙΑ “ΣΤΡΑΤΑ”

Η Λαϊκή Γειτονιά, το καμάρι του Λέλλου, κι όλης της Λευκωσίας, κλείνει σε λίγο τα δύο χρόνια ζωής.

Γι' αυτό το «ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ» διενήργησε έρευνα, εντός και πέριξ της Λαϊκής, για να δει αν ανδρώθηκε ή κάνει ακόμα «στρατά».

Ρωτήσαμε τους άμεσα ενδιαφερόμενους για την επιτυχία ή αποτυχία των σκοπών της, καθώς και για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και τις λύσεις που προτείνουν οι ίδιοι.

Για ερευνητικούς λόγους, και για να σας ευκολύνουμε, χωρίσαμε την έρευνα σε ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΕΣ, ΚΑΦΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ με τα μαγαζιά της μάσας και του ποτού, ΔΙΑΦΟΡΑ για όσα μαγαζιά είναι ανένταχτα, και ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ όπου θα γίνει μάλλον η πραγματικότητα της Λαϊκής Γειτονιάς.

ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΕΣ Χωρίς ΤΕΧΝΙΤΕΣ

Αρχίζουμε με τις χειροτεχνίες, τον πυρήνα της Λαϊκής Γειτονιάς.

Ας μη ξεχνάρετε ότι ένας από τους βασικούς σκοπούς της είναι η προώθηση κι αναβίωση της Λαϊκής Τέχνης.

Σκοπός που προϋποθέτει βέβαια, όπως τόνισε κι ο δήμαρχος, να εργάζονται οι τεχνίτες μέσα στα εργαστήρια τους, όπου θα πουλούν και την χειροποίητη πραμάτεια τους.

Κανόνας που δυστυχώς κατάντησε εξαίρεση, μια και σπάνια βρίσκουμε τεχνίτες στη Λαϊκή. Κανόνας πια η απονοία τους. Άς δούμε όμως πώς το δικαιολογούν οι ιδιοκτήτες των μαγαζιών, οι ένοικοι μάλλον της Λαϊκής. Ποιά προβλήματα και δυσκολίες, τους ανάγκασαν στην μεταποίηση των εργαστηρίων σε απλά καταστήματα πωλήσεων; Ήνως πέρασαν αυτά τα δύο πρώτα χρόνια και τι προτείνουν τόσο για την εμπορική όσο και για την λειτουργική δραστηριοποίηση της Λ.Γ.

αργαλειος η γιαλουσα

Μπαίνοντας από τον πεζόδρομο της Αισχύλου στη Λαϊ-

κή Γειτονιά ακούμε να κτυπά η σάντα του αργαλειού της κ. Λουκίας.

Είναι κι ο μόνος θόρυβος εργαστηρίου που ηχεί στη Λ.Γ.

Από τις λίγες υφάντριες της Κύπρου που συνεχίζουν το επάγγελμα η κ. Λουκία Χατζηπέτρου από τη Γιαλούσα. Κι ο αργαλειός της σπ' τα λίγα εργαστήρια που δουλεύουν κανονικά στη Λ.Γ.

«Ηραμέ τη Λαϊκή Γειτονιά γιατί υποσχέθηκα μας πως ε νά μας φέρουν τουρίστες. Εν κανείς μας ήτζα, τζαί φεύκουν. Πέρνουν τους πρώτα Πάφο, Λεύκαρα, φουντινζουν τζι ύπτερα φέρουν τους δαμέ». Μακάρι να πάμεν έσω μας τζι εν θέλουμε, με μαγαζιά, με τίποτε.

Μόνο το χειμώνα, διότι το καλοκαίρι είχαμε τα καπνά.

— Που πόσων χρονών έμαθες να υφαίνεις;

Που πολλά μιτσιά. Πριν που δαμέ ήμουν στην χειροτεχνία, αλλά επειδή έχω για που σπουδάζει έθελα να φκάλω πιο πολλά. Έτσι εξεκινήσαμε τούτον τον μπελά δαμέ. Τζαί περιμένουμε τουρίστες τζι έρκουνται φουντινσμένοι, διότι αν και απαγορεύεται πουλούν τζι άλλοι υφαντά, αλατζές...

Αν δεν είχα τζι λίες παραγγελίες που πελάτες μου, ήταν να μεν τα φκάλω τζι ει τόσον

ενοίκιο.

— Γιατί δεν οργανώνεστε για να απαγγήσετε βοήθεια και συμπαράσταση;

Εν εσυμφωνήσαμε, Εγίνηκε μια επιπροπή τζι βαρεθήκε. Εγώ είμαι αγράμματη. Γι' αυτό λίοι λίοι φεύκουν.

Έτσι ομορφιάν που κουρτίστηκαν έπρεπε να γίνει μια δουλειά καλή. Να μας βοήθηδ ο δήμος.

Μακάρι να πάμεν έσω μας τζι εν θέλουμε, με μαγαζιά, με τίποτε.

χρυσοχοειον κωνσταντινιδης & υιος

Ένας διάδρομος χωρίζει τον αργαλειό από το χρυσοχοείο του Κωνσταντινίδη. Το μαγαζί έχει διπλάσια έκταση από εκείνο του αργαλειού. Ήμι τ! Με χροσό έχει να κάνει. Είναι που είναι μικρό το μαγαζί της «Γιαλούσα», και τον αργαλειό εν ενεργεί λίς που μπορείς να αναπνεύς

Στο χρυσοχοείο μπορείς να παίζεις μπάλα. Ή εστω πινγκ-πόνγκ. Όσο για τεχνίτης υπήρχε πριν καρό, αλλά από την μια δεν ούμερε, και από την άλλη δεν είναι ασφαλισμένα τα παιδιά που μούνται απ' τους γονείς στη τέχνη του χρυσού.

Βέβαια αφού το χρυσοχοείδει ουσιαστεί μόνο σαν κατάστημα, χωρίς τεχνίτη, γιατί να μην φωνίσει ο πελάτης Κύπρος ή ξένος από άλλο μαγαζί, κι ιώσας τον ιδιού ιδιοκτήτη στην Ονασαγόρου, που θάχει πιο πολύ ποικιλία;

«Επειρέναμεν πολλά. Απογοητευτήκαμεν όμως. Ισως είναι φτωχός ο τουρισμός μας. Ωραία ιδέα η Λ.Γ., αλλά δεν μπορεί να ζησει.

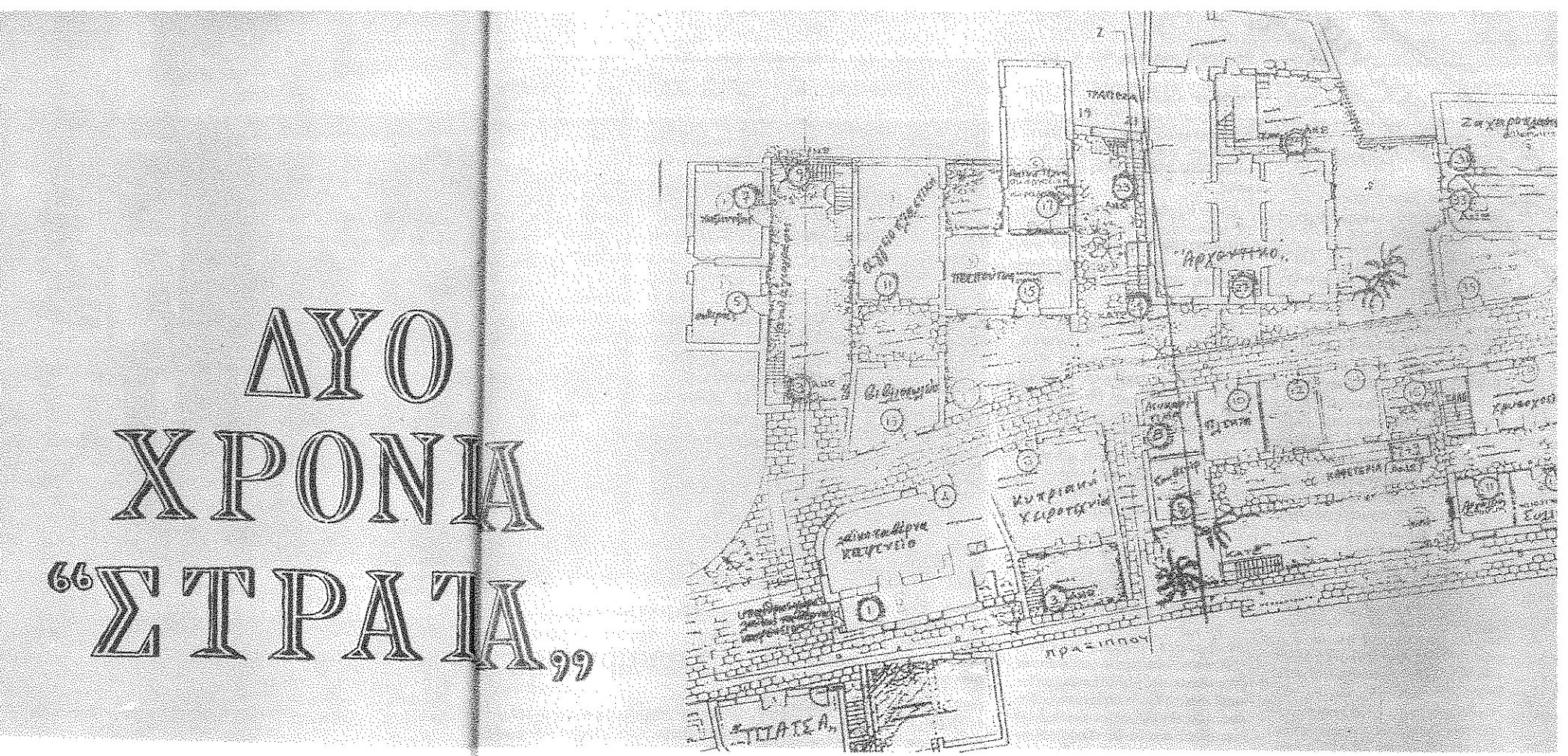
Έρχονται πολλοί τουρίστες στη Λευκωσία και λίγοι στη Λαϊκή κι οι ίδιοι το λενε ότι δεν τους αφήνουν αρεκή άρω. Το πολύ 30 λεπτά. Μα τι να προλάβει; Στη αρχή που δημιουργήθηκε η Λ.Γ. γινόταν διαθήμιση τώρα τίποτα.

Πρέπει να μας βοηθήσει ο Κ.Ο.Τ. κι ο δήμος με ποι πολύ διαφήμιση».

Βέβαια αφού το χρυσοχοείδει ουσιαστεί μόνο σαν κατάστημα, χωρίς τεχνίτη, γιατί να μην φωνίσει ο πελάτης Κύπρος ή ξένος από άλλο μαγαζί, κι ιώσας τον ιδιού ιδιοκτήτη στην Ονασαγόρου, που θάχει πιο πολύ ποικιλία;

Βεδινούντας από το κτίριο που στεγάζει τον αργαλειό και το χρυσοχοείδει την Αριστοκύπρου όπου συναντούμε τα δερμάτινα του Κώστα Θεοδώρου, γνωστού από το μεγαλοκατάστημα στη Μακαρίου.

Δυστυχώς δύμας δεν το πετύχαμε ανοιχτό, γι' αρκίσεις τα αναγκαία προς την βγαίνονταν απ' τ' άλλα τ' αστικά μαγαζιά, κι έτσι έκουφράζεται τη Λαϊκή.

δεν πατά πελάτης που ν' αγρέσσει.

Ίσως πάρινον τους τοπίστες πρώτα από την Κυπριακή Χειροτεχνία και φωνίζουν. Φέρνουν τους βιουρητούς, θυρών τους αβιθέτα και φένκουν τους.

Στην Κερύνεια ήμουν κύριος με πέντε κατεψήματα και 14 υπαλλήλους. Τώρα σαν να θυκακώνω που έρχονται, θυρών τα και δεν αγρέζουν τίποτε.

Μόνον οι δικοί μας της Αγγλίας φωνίζουν κατί. Άν είχα και γυναίκα να φτιάχνει εδώ θα το κλείνα πριν καιρό, διότι δεν θα έβγαζα τα έκδα μου. Και είναι φηλά τα κόστα μας. Ψηλά ενοίκια, φόροι..

Επόμενο μαγαζί το «Helen's Lace Shops». Γνωστό στους παλιούς Κερύνιωτες το ζευγάρι Νίκος και Έλλη Σταύρου από το μεγάλο μαγαζί που είχαν στην Κερύνεια.

Μάταια στη Λ.Γ. προσπαθούν ν' αναβίωσουν τις αναφυήσεις τους πουλώντας την ίδια πραμάτεια οσιέμε, κροστίτινα, πετοστάκια.

Ο κ. Νίκος γεμάτος παράπονο για την αδικία που τον κτύπησε πάνω στο Τρόδος:

«Έχα από το 1958 στην πλατεία του Τροδού μαγαζί με την ίδια πραμάτεια το ευοικία από τη Δημοκρατία. Και ξαφνικά φέτος το Μάρτη έρχεται ο Φεραίος και λέει πως αγόρασε σχέδιον δηλη την πλατεία του Τροδού μεταξύ του παραπόνου και με πέταξε έξω. Τη στιγμή που κανείς δεν μπορεί να ευοικάσει δασική γη. Άλλοι προσέβουν για ευοίκια 1000 λίρες το χρόνο και άλλοι πεντέμιση μόνο.

Για 37 χρόνια να οργανώνεις δουλειά και να έρχεται ο άλλος να σε δώνει και να πουλά τα ίδια πράματα στο ίδιο μαγαζί. Κι δύοι οι πελάτες σου να φωνίζουν διότι νομίζουν ότι είναι υπαλληλος σου;

Κι έχουμε 300 γυναίκες, πρόσφυγες που μας φτιάχνουν όλα αυτά, και κλαίνε γιατί θα πεινάσουν.

Πουλούμε και στη Λήδρας, στην είσοδο μιας πολυκατοικίας, όπου μετακομίζουμε δυό φορές κάθε μέρα. Ασε που θα μας δώνειν κι από κι διότι αγοράζει την πολυκατοικία η ΖΑΚΟ».

Ο κ. Νίκος που έκανε 17 μήνες εγκλωβισμένος με τη γυναικά του στην Κερύνεια είδε το διόρυφο κτίριο του, όπου στεγαζόταν το μαγαζί του, να γίνεται τούρκικο δικαστήριο, με τις απαραίτητες σημαίες ανταρτημένες στα μπαλκόνια.

«Πέρους οι δουλειές πήγαν καλύτερα. Φέτος δεν έχει τίποτα κίνηση. Αφού αφήνω την πωλήτρια με τις 4.00 για να μην κλείνουμε το μεσημέρι, κι έρχομαι εγώ μετά κι εντούτοις

τέχνη. Έτσι αυτή κυρίως να διδάσκουμε τα κολάτζια του Νίκου Σταύρου, κάνουν τ' αντίθετο διδάσκουν περιστασιακά και βασικά πουλούν. Αυτό κτυπά κι εμάς τους βιοπλαστές.

Ασε που δεν τηρεί τον αρχικό της σκοπό και στόχο. Την αναβίωση της λαϊκής μας τέχνης για να μην εξαφανιστεί. Γι' αυτό σε δέκα χρόνια δεν θάχουμε τοπές, καλάθια, βούρκες, βάζα του Κρόνου, διότι που πεθάνουν να δουλεύουν στη Λ.Γ.

Ο κ. Νίκος είναι Συσκευαστής κι έχει παρόμοιο «πρασινισμένο» νεκρό δηλαδή μαγαζί στο τέλος της Λήδρας. Γι' αυτό το δώματη κι η ευκαρία στη Λ.Γ. για να επιβιώσει. Μετά δυσκολίας όμως το πετυχάνει διότι οι πουλήσεις είναι πολύ περισσές. Ευτυχώς που έχει και μερικές παραγγελίες αλλιώς, όπως λέει κι ο ίδιος, θα πάτησε!

— Τί προτίνεις;

Να επεκταθεί η Λ.Γ. Να μπει κι ο σκαρπάρης κι ο ράφτης κι ο μπακάλης. Να γίνει πραγματικό πάζρι.

Να δημιουργήθουν κίνητρα για νάρχουνται οι τουρίστες στη Λευκωσία κι ειδικά στη Λαϊκή. Διάφορες εκδηλώσεις, κυπριακοί χώροι και πανηγύρια.

— Γιατί δεν οργανωνεστες;

Έχηγε μια επιτροπή που νεκρώθηκε κι διαλύθηκε.

Πρέπει να ξαναυσκεγκτώθουμε για να οργανωθούμε πριν είναι όλα ακριβά στη Λ.Γ., πράμα που δεν είν' αλήθεια. Μπορεί κάποιο μαγαζί να' νει ακριβό και βγήκε το όνομα δλης της Λαϊκής.

Πάντως εμείς κοντσοπαιρύνουμε με τις πωλήσεις μας, αν και δεν έγινε αυτό που προγραμματίστηκε. Δηλαδή το οργανωμένο παζάρι.

Οι πλείστοι πελάτες είναι Κυπρίσιοι. Καλύτεροι τουρίστες πελάτες μας είναι οι Εγγλέζοι και οι Κυπρίσιοι του εξωτερικού. Ο λόγος που αγοράζουν από μας οι Κυπρίσιοι είναι διότι μας διαπιστώνει η οργάνωση μας διότι ο καθένας μόνος του δεν πετυχαίνει πολλά πράγματα.

— Θες να μου πεις τίποτα άλλο;

Ναι θέλω να ρωτήσω κάτι αυτούς που έρχονται και μας λένε «προσέξτε τη Λαϊκή. Μην την αφίστετε». — Τί προτίνεις για ένα καλύτερο μέλλον;

Αμά δεν βγαίνουμε μ' αυτά τα κόστα κι αυτή την πεσμένη

κίνηση τι να κάνουμε;

Λαϊκά τεχνή

Βγαίνοντας από την πόρτα της

«Χειροτεχνίας», που βγάζει στην

Αριστοκρατία, βλέπουμε λόγω

δεξιά μας το «καπτηλείο» σε «θε-

ρινή νάρκη». Αν και οι φήμες το

θέλουν ασύμφωνο γ' αυτό κι

έκλεισε. Όπως και ν' αχει

το πράμα τη νέα διεύθυνση του Αρ-

χοντικού ότι το «ένυπησε» όπως

μας είπε, και μάλιστα υπό νέα

μορφή.

Γιρζίσουμε στη ζενάγηση μας στην αριστοκρατία. Απέναντι απ' το «καπτηλείο» και λίγο προς το

βάθος, μόλις κι φαίνεται, μαρα-

ζόμενο το μαγαζί της Λαϊκής Τέ-

χνης.

Το μαράζ του το φέρνει η «ημέρα». Μόλις και βγάζει τα έδρανα του. Και να πει κανείς ότι δεν πουλά ωραία πράγματα; Και ωραία, γουνατόζικα προϊόντα έχει, και ποικιλία έχει και καλλιτέχνη «εν ενεργεία» αρκετές μέρες της βδομάδας.

Η ποικιλία του ξεκινά από καλύθια, πηλίνα, φωνάρια, φάνες που φτιάχνει της γυναίκες ζωγραφίες που φτιάχνει επί τόπου η καλλιτέχνης. Η «εν ενεργεία» Ελληνική που είπαμε.

«Δεν ξέρω ποι είναι το λάθος. Ίσως φτάει κι ο τόπος του μαγαζίου βλέπεις γίμαστας δεν υπάρχει. Ο Γιάννης δημιουργεί την πλούσια παραγωγή του στην Λαϊκή Τέχνης. Ίσως πάνω στην λεωφόρο Αθαλάσσας που είναι η βάση της, να απασχολούνταν κάποιοι λαϊκοί τεχνίτες και να κτυπάνταν κάποια αργαλέος. Το μαγαζί της θάμνου στη Λ.Γ. πουλά. Δεν επιβεβιώνει στους εποκέπτες ότι οι παραγάγεις μεταβαίνει σε νέους τις λαϊκές μας τέχνες. Μόνο πουλά!

Νομίζω φτάνει κι διάφορα συμφέροντα που παίρνουν την Λαϊκή Τέχνης

πάρια στην παραγωγή του Κυριοδρομίου, όμως μ' εκείνο της παραγωγής του Κυριοδρομίου, ιδιαίτερα στην παραγωγή της Λαϊκής, ανάγλυφες πήλινες

με την επέκταση της Λ.Γ. και την ουσιτή επαναλεπτογραφία της επιτροπής. «Μόνο έτσι δεν θα οβήσει η Λαϊκή».

kalfas shoes

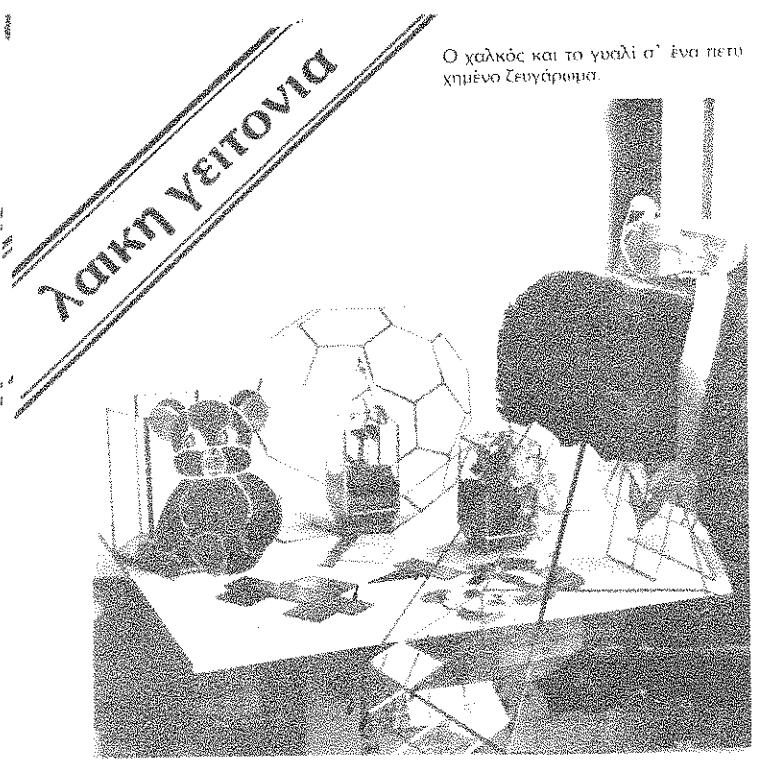
Βγαίνοντας από τη «Λαϊκή Τέχνη» το αριστερό μας χέρι αγγίζει την Τράπεζα Κύπρου της Λαϊκής. Μην τη συγχίσεις με τη Λαϊκή Τράπεζα Κύπρου, δεν έχει καμιά σχέση. Εδώ ποτέ καταθέτουν για σιγαριστάτηλειο»

Θα μοι πείτε γιατί χρησιμοποιώ συχνά το «καπτηλείο» σαν ομείο «πλεύσης»; Μα για τους εβδομάδιους είναι ένα απ' τα πιο γνωστά χειμερινά στέκια. Όταν «ζουσε»...

Το παπουτσιδικο-μετάφραση του Shoes — δεν έχει θη ριπάτελεια του τεχνίτη — έτσι το λέμε στη Κύπρο του '85 — δεν ένοιε το στόμα της να μας πει μια λέξη για τη μαγαζί. Απόφευγε ευθύνη δηλώσων. Ευτυχώς όμως πετώχωμε τον Γιάννη μεριά που πέρα πράμα.

«Έγώ είμαι ικανοποιημένος από τις πωλήσεις. Όσο για τέχνη - αγγειοπλάστη - που δεν έχω βασικό εμπόδιο η έλλειψη καταλλήλων χώρων. Που να απλώσω τα πάνινα να στεγνώσουν στην θέλαια χώρο τριπλάσιο απ' το μαγαζί; Κι αν φτιάχνει στη τεχνίτη συνέχεια που θα τα βάζω στα τελειώσουν; Πρέπει να πάνταστη στην Λαϊκή και μαγαζί πρώτης ανάγκης θα ανηθεί.

«Έχουμε 5-6 εστιατόρια που τους ποιράζει ο δημόσιος καταστήματα. Αν γίνει επέκταση της παττίων και 90 στη πωλήτρια θα ένα μήνα. Κι μη μου πεις να κάνει και τον πωλήτη ο τεχνίτης διότι δεν θα κάνει άλλη δουλειά απ' το να τηλεγενεί συνέχεια από τον πηλό. Θα πάντα μπροστά η Λ.Γ. άμα επικεκρίνει και γίνεται λίγα

Ο χαλκός και το γυαλί σ' ένα πετυχιένο ζευγάριφρα.

Ο Γιώργος ο Αγιογράφος, ο πιάτος, κακιάτης που φιλεται, τελευταίος επίζων στην ομάδα της Λαϊκής.

«Δεν κάνουμε δουλειά με τους τουρίστες κινούμαστε με παραγγελίες. Ο τουρίστας μπαίνει και φκαίνει σαν να θωρεί μουσείο.

Δεν φτιάχνουμε τίποτε εδώ στη Λαϊκή διότι είναι δύσκολο μια και χρειάζονται μεγάλα εργαλεία και θα κάνουμε πολύ θύριο.

Σκοπεύουμε όμως να σάσσουμε ένα μικρό εργαστήριο, για να φτιάχνουμε μικροπράγματα που μεταφέρονται εύκολα, π.χ. ττεψάκια. Ήδη είναι έτοιμα το φουγάρο, τα φισερά και άλλα αναγκαία εργαλεία. Πιστεύουμε ότι πο εύκολα αγοράζει ο τουρίστας όταν βλέπει πώς γίνεται ένα πράμα. Ζήσαμε αυτή την εμπειρία από το μαγαζί μας στη Κερύνεια, όπου σταματούσαν για να δουν πώς τα φτιάχνουμε και μετά αγόραζαν».

καζαντζής

Διπλά από το Κωμοδρομό ένα παρεμφέρει μαγαζί. Το Καζαντζήδικο του Νικόλα Γαρτασίδη «Πλάθει» όλων των ειδών χαλκογραφίες και σκεύη όπως καζάνια, χαρτοιά, μαρίσες, κολυμβήθρες... που βλέπουμε να εκτείνεται και στην πλακόστρωτη αυλή του.

Κι εδώ ο μάρτορς είναι απών. Δουλεύει στο άλλο μαγαζί του στο παλιό Δημαρχείο. Εκεί φτιάχνει και τα χάλκινα που πουλά στη Λαϊκή.

Εκτός από μερικά που δημιουργούνται στο απέναντι ανώ, πάνω από τα πήλινα, όπου «ποσκολιέται» κάποιες σπιγμές.

Στο πόστο της πωλήτριας η γυναίκα του μάστρε Νικόλα, Χρυστάλλα.

«Έπεισεν πολλά η δουλειά

διότι εβάλαν χάλκινα κι άλλοι στα μαγαζά τους. Άρκεψαν με ωριμένα είδη και αιγάλιγά θα πουλούν πο' ώλα. Γι' αυτό θάχουν δουλειά όσα μαγαζά έχουν καλή θέση.

Αυτό δεν έπρεπε να το επιτρέψουν. Όταν επαρπανεδήκαμεν ο Λέλος είπε: «Εν να τους πω μεν βάλτε» εποιης κτυπά μας ούλους η «Χειροτεχνία» διότι έχει ότι έχουμε στη Λ.Γ. Έχουμε παράπονο κι από μερικούς ένεγγούς που λαδούν στους τουρίστες: «Δείτε τη Λαϊκή με τα χάλκινα της πήλινα της κλπ., και θα οις πάρουμε μετά σε εμπορικούς δρόμους που θα φουνινεύτε».

Έτσι οι τουρίστες μπαίνουν που τη μια και φκαίνουν που την άλλη. Και να είμαστε ακριβοί να το καταλέψω, αλλά είμαστε ποιο φτηνοί από μαγαζά που εν έξω που την Λαϊκή. Μια φορά ένας πελάτης μας ρώτησε την τιμή εκείνου του χάλκινου πινακα (μου τον δείχνει). Του είπα την τιμή 50 λίρες κι έμεινε μ' ανοιχτό το στόμα διότι αγόρασε τον ίδιο από την Διεθνή «Έκθεση 99 λιρες».

— Εσύ κ. Χρυστάλλα τι προτίνει για τη πρόδο με γενικά της Λαϊκής και τη δική σας οικονομική ενίσχυση;

Πρόγραμμα χρειάζονται κάποια μέτρα, διότι κι εμείς αν δεν είχαμε το άλλο μαγαζί δεν θα ζύναμε.

Είπαμε να βάλουμε διαφορίση ούλοι για τη Λ.Γ. Εδέχτηκαν ούλοι όταν μιλούσαμε, μετά στη πράξη δεν έγινε τίποτε. Λαλούμεντα μεταξύ μας, αλλά δεν οργανωθήσαμε.

Η επιτροπή που είχαμε εδούλευκε μόνο την ώρα που είχαμε συνέλευση. Μόλις εφκαίνιανέντε έων εσταμάτων. Πρέπει να οργανωθήσει σαστά στη σημερινή εποχή των «αλάνθιστων».

τι όσο παιρνά ο καιρός χειροτερεύουν τα πράγματα.

— Τι πιστεύεις για την επέκταση της Λ.Γ.;

Η επέκταση δεν θα αφέλησε καθόλου τη Λ.Γ. Θ' ανοίξουν κι άλλα πολλά τουριστικά μαγαζά, κι επειδή θα' ναι ιδιωτικά θα μπορούν να πουλούν πο' ώλα. Αυτό θα μας κυριαρχήσει πάντας της επέκτασης της Λ.Γ. που επιπέδων διότι χρειάζονται πολλά χρήματα.

Μετέφερε το Αγιομαγαζί του από την ίπποκάρτους στην Λαϊκή για να γίνει γνωστός και πέτυχε ο στόχος του! Έγινε πραγματικά γνωστός, όχι βέβαια μόνο στη Λαϊκή, μας και είναι καλός στη δουλειά του, αλλά κι απ' αυτή.

Για την Αγιογραφία, εγώ κι ο αδελφός μου, σχεδιάζουμε να στήσουμε μια σχολή. Μάλλον εργαστήριο διδασκαλίας, διότι υπάρχουν πολλοί που μάθουν.

— Ας γυρίσουμε στη Λαϊκή. Τι γνωρίζεις εσύ για την επέκταση της;

Η Λ.Γ. θα λειτουργήσει μόλις ξεφύγει από την απομόνωση της.

Με την επέκταση της ο κόρμος θάγαλμά παλάρι για να διαλέξει. Όχι μόνο ένα κατάστημα από κάθε είδος όπως τώρα. Γι' αυτό ένας, που θέλει παπούτσια δεν θα έλθει εδώ που έχει ένα μαγαζί αλλά που θα πάει στη Φανερωμένη που έχει πολλά.

Αν και η χαμηλή εμπορική κίνηση είναι γενική νοοτζή. Δεν είναι πρόβλημα μόνο της Λαϊκής.

Αυξήθηκαν τα τουριστικά μαγαζά, δηλαδή η προσφορά, και μειώθηκε η ζήτηση, διότι η διεθνής οικονομική ύφεση επηρέασε και του τουρισμό. Πολλές χώρες μειώσαν το συναλλαγμα τους για τουρισμό.

— Γιατί δεν οργανώνεστε όλοι οι εργαζόμενοι στη Λ.Γ.;

— Εγίνε στην αρχή προσπάθεια, αλλά η πολυμορφία των σημερώντων στάθμης τροχοπέδη. Και ποτεύων ότι συνεχίζει να εμποδίζει αυτή τη πολυμορφία.

— Αυτά από τον Γιώργο τον Αγιογράφο, κι Αγιοκολητή, μια και τελευταία σπέτρα τη πέτρα κολά για να Τον φτιάξειν.

Κι εδώ μας τέλειωσαν οι χειροτερίες της Λαϊκής Γειτονιάς. Με τις πωλήτριες τους, χωρίς τους τεχνίτες εκτός εξαρτήσεων, με τον Γιώργο μόνο κάτοικο της γειτονιάς, κι την εμπορική ακινητού που υποκινεί το άγχος της ταπετσικής αβεβαιότητας.

γραντήρια της Λαϊκής μας; Τέχνης. Που αλλού μπορεί να τα βρούμε; Η Κατεδάρης δικαίως, η Λαϊκή, χωρίς τεχνίτες και κατοίκους, να μην είναι ζωντανή γειτονιά, αλλά γειτονιά καταστημάτων;

— Πες μας Γιώργο και κάτι για την Κυπριακή Αγιογραφία. Χρειάζεται καθόλου τη βαθεία του κράτους για την επιβίωση και ενίσχυση της;

Μόνο η επαφή μας με τις εκκλησίες θα δικαιώσει την Αγιογραφία. Και τελευταία που πολλές εκκλησίες ζητούν τεχνογραφίες διότι μόνο δικαιώθηκε η Αγιογραφία αλλά αναβίωσε κι άλλα.

Βέβαια σ' αυτό βοήθησε πολύ και η αναβίωση της Κοντόγλου.

Το καμάρι της Λευκωσίας όπως είπαμε στην αρχή, η Λαϊκή Γειτονιά δεν είναι και πολύ καμάρι για τους καταστηματαρχες της. Πολλά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και τους θέτουν προ τού πλίθα της αποχώρησης από το «καμάρι».

Το υπόμενο, σαν σιδηρικό τουλαχιστόν, έργο των δημοσίων φραγμάτων, που προστατεύεται πάντα από την Αγιογραφία. Το διεθνή φράγμα για την Λαϊκή γειτονιά είναι σημαντικότερο από την Λαϊκή γειτονιά.

— Τι αποτελεί τη Λαϊκή γειτονιά;

— Η αποκοινωνία της Λαϊκής γειτονιάς.

λελλος για τη λαϊκη γειτονια:

«συν αθηνα και χειρα κινει»

δον όλοι οι καταστηματαρχες της άλλη μέρουν με τη γέννηση απεριόρινα διάτι ταυτότητα πατητηρίουν η λαϊκη μετρία απαιτεί λεφτα που δεν έχουν.

Όσο για την οργάνωση των ομάδων στην αντιμετώπιση των προβλημάτων των προσκόπων στην πολιτισμού των συναρπαστικών προσκόπων της Λαϊκής γειτονιάς, η Λαϊκη μετρία την αντιμε

Στο οίκημα της Αρχιεπισκοπής ολοκληρώνεται ο σταδιακός πολιτιστικός ιερυμα Μακαρίου του Γ', έργο πολυδάπανα και φιλόδοξο. Μερικά από τα κενά της πόλης μας συμπληρώνονται έτσι. Ωστόσο δύο μπορούσε αυτό το ιερυμα να φτάσει σε πλατύτερο κοινό κι ειδικότερα στη νεολαία αν γινόταν σ' ένα πόλεμο ελαφρύ και αποφορτισμένο ιδεολογικό χώρο.

Ο Γιώργος Κεπολας θα μας ξεναγήσει πο κάτω στο Βυζαντινό μουσείο του ιερυματος. Ας μην αφήσουμε ακόμα ένα μουσείο στην αποκλειστική σχέδιο χρήση των ξενών περιηγητών.

Βυζαντινό μουσείο

ενα ταξιδι στην ιστορια μεσα απο την αγιογραφια

«Σήμερα με την βοήθεια του Θεού εγκαινιάζουμε τη λειτουργία ενός μόνο τμήματος του Πολιτιστικού και Πνευματικού μας κέντρου του Ιερυματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'. Το τμήμα τότε αποτελείται από την αιθουσα διαλέξεων, παραστάσεων και προβολών, από τα βασικά γραφεία λειτουργίας του Κέντρου και από τρεις αιθουσες Πινακοθήκων. Στη μα εκτίθενται μερικά από τα αριστουργήματα που περιώθηκαν της Βυζαντινής μας εικονογραφίας. Στη δεύτερη εκτίθενται θρησκευτικοί πίνακες διαφόρων ευρωπαϊκών σχολών και στην τρίτη χάρτες, χαλκογραφίες και πίνακες που αφορούν πρόσωπα ή γεγονότα της ελληνικής επανάστασης, πίνακες Ελλήνων ζωγράφων και μερικοί πίνακες που τα θέματα τους είναι παρόμια από την ελληνική μυθολογία.

Σύντομα ελπίζουμε να είναι έτοιμες οι κτιριακές εγκαταστάσεις για την λειτουργία μας μεγάλης Βιβλιοθήκης. Φιλοδοξία μας είναι να συγκεντρώσουμε όλα τα βιβλία που αναφέρονται ή που γράφτηκαν για την Κύπρο.

Προγραμματίζουμε επίσης την ανέγερη τριών ακόμη αιθουσών. Στην μα απ' αυτές θα εκτίθενται έργα συγχρόνων δοκίμων ζωγράφων κυρίως Κυπρίων. Η άλλη για την έκθεση κειμηλιών ή έργων τέχνης διαφόρων συλλογών οι οποίες δωρίζηκαν από την Αρχιεπισκόπο Μακαρίου Γ'. Το τμήμα τότε αποτελείται από την αιθουσα διαλέξεων, παραστάσεων και προβολών, από τα βασικά γραφεία λειτουργίας του Κέντρου και από τρεις αιθουσες Πινακοθήκων. Στη μα εκτίθενται μερικά από τα αριστουργήματα που περιώθηκαν της Βυζαντινής μας εικονογραφίας. Στη δεύτερη εκτίθενται θρησκευτικοί πίνακες διαφόρων ευρωπαϊκών σχολών και στην τρίτη χάρτες, χαλκογραφίες και πίνακες που αφορούν πρόσωπα ή γεγονότα της ελληνικής επανάστασης, πίνακες Ελλήνων ζωγράφων και μερικοί πίνακες που τα θέματα τους είναι παρόμια από την ελληνική μυθολογία.

Σύντομα ελπίζουμε να είναι έτοιμες οι κτιριακές εγκαταστάσεις για την λειτουργία μας μεγάλης Βιβλιοθήκης. Φιλοδοξία μας είναι να συγκεντρώσουμε όλα τα βιβλία που αναφέρονται ή που γράφτηκαν για την Κύπρο.

Απόσπαιρα από ομίλια του Αρχιεπισκόπου κ.κ. Χρυσοστόμου από την τελετή εγκαίνιαν του Ιερυματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου 18.1.1982

Συμπληρωματικά αναφέρω ότι το Ιερυμα είναι νομικό πρόσωπο με διοικητικό συμβούλιο που απαρτίζεται από 4 μέλη που διορίζονται από τον Πρόεδρο της Δημο-

κρατίας, 4 μέλη από τον εκάστοτε Αρχιεπισκόπο Κύπρου, ένα από συγγενείς του Μακαρίου, ενώ Πρόεδρος του Ιερυματος είναι ο εκάστοτε Αρχιεπισκόπος Κύπρου.

Η λειτουργία του Ιερυματος εξασφαλίζεται κυρίως από δωρεές, από την πώληση κερμάτων με την μορφή του Μακαρίου καθώς και από τα εισιτήρια οι οποίες δωρίζηκαν για την αγοράστηκαν από τον Αρχιεπισκόπο Μακάριο. Και η τρίτη θα χρησιμοποιείται σαν χώρος εκθέσεων. Προγραμματίζουμε επίσης, την ανέγερη σενάριο την περιόδο από την 1η Ιανουαρίου του 1983 έως την 31 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους.

Οι εικόνες που εκτίθενται στην πλατεία της Αρχιεπισκοπής απέναντι από το Παγκύπριο Γυμνάσιο, είναι δείγμα μόνο από πολύ μεγαλύτερο αριθμό εικόνων που βρίσκονται σε διάφορα μέρη της Κύπρου. Μεγάλης αξίας βυζαντινές εικόνες υπάρχουν σε μοναστήρια και εκκλησίες αλλά είναι αδύνατο να συγκεντρωθούν γιατί χρησιμοποιούνται για λατρευτικούς σκοπούς. Αξιόλογες εικόνες υπήρχαν και σε διάφορα μέρη της κατεχόμενης Κύπρου από τις οποίες πολλές καταστράφηκαν ή πουλήθηκαν σε εμπορικά κέντρα της Δύσης και των οποίων η τύχη τους αγνοείται.

Δεν είναι γνωστό πότε άρχισε η ζωγραφική των εικόνων στην Κύπρο, αλλά οι επιπτώσεις και στην Τέχνη. Στις εικόνες αυτής της περιόδου είναι φανερός ο αυτοκλασικός χαρακτήρας κι ένας νάνι-

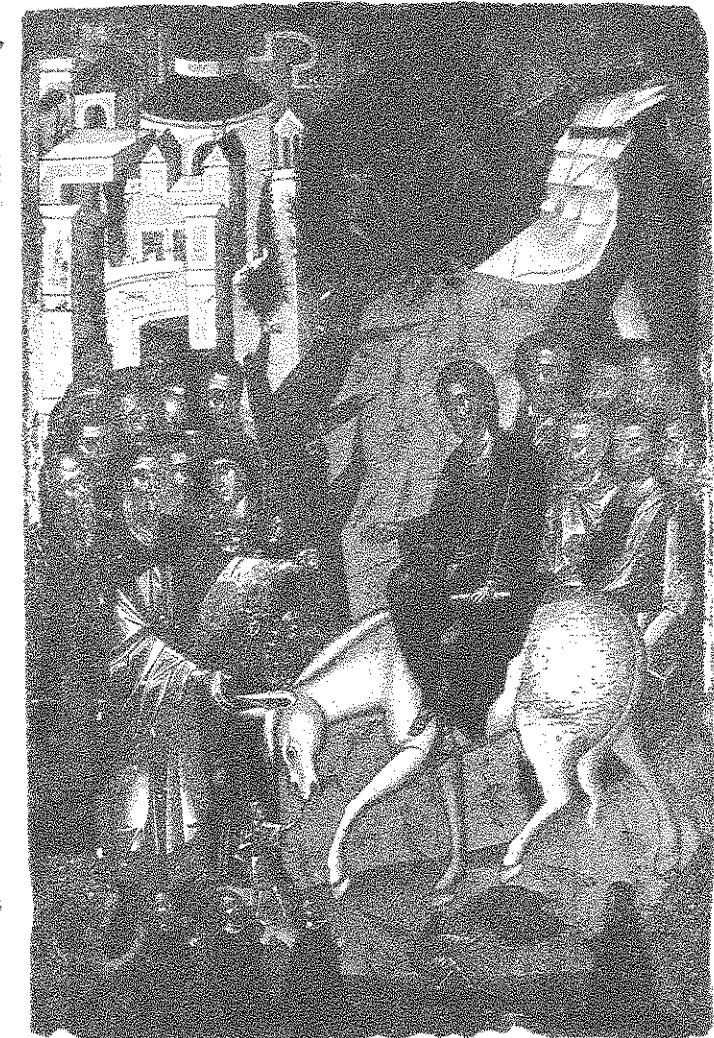
βαΐοφόρος. 16ος αιώνας.
Ναός Παναγίας Χρυσαλινώτισας.

Η σκηνη της εικόνας ανήκει στον εικονογραφικό τύπο που έχει καθιερωθει από τις τειχογραφίες του Θεοφάνη του Κρητικου.

Η προσθήκη των δωρητών στο κάτω μέρος της εικόνας δείχνει καθαρα επιδράσεις δυτικες οι οποίες στους επόμενους αιώνες θα εκτοπίσουν εντελως την Βυζαντινη τέχνη.

μέρος εικόνας με τρεις αποστόλους
11ος αιώνας

Ναός Αρχαγγέλου Μιχαηλ. Λευκόνικο τα αδρα χαρακτηριστικα, τα μεγάλα ορθάνοικα μάτια, οι αραιες πινελιες που σχηματίζουν τα μαλια και τα γένια, μαρτυρουν την επιβίωση ανατολικων επιδράσεων στην Κύπρο.

από την ισχυρη επιδραση που έσκεψε ο Ιωάννης Κορνάρος από την Κρήτη, που ήλθε στην Κύπρο με τρόσκληση του Αρχιεπισκόπου Χρύσανθου τον 18ο αιώνα. Η ζωγραφική του καθαρα επηρεασμένη από την Ιταλική Αναγέννησης. Σ' αυτό συνέτεινε και η πτώση της Κων/πολης στους Τούρκους το 1453 οπότε πολλοί ζωγράφοι πρόσφυγες ήλθαν στην Κύπρο για να συνεχίσουν το έργο τους.

το

συμπληρωματικά αναφέρω ότι το Πολιτιστικό κέντρο κυκλοφόρησε ένα βιβλιαράκι με διάφορες εικόνες του Βυζαντινού Μουσείου, με τη βιοήθεια του κ. Παπαγεωργίου. Μια πιο συμπληρωμένη έκδοση είναι το βιβλίο που εκδόθηκε από το Μουσείο Μπενάκη «Βυζαντινές εικόνες της Κύπρου». Όμως προκάλεσε τόση εντύπωση που εκτόπισε οριστικά την Βυζαντινή Αγιογραφία στην περιθώριο. Έτσι ουσιαστικά η Βυζαντινή Τέχνη από τον 18ο αιώνα εγκαταλείπεται εντελώς.

Ένα ενδιαφέρον στοιχείο σε πολλές εικόνες του Βυζαντινού Μουσείου είναι τα πορτραίτα που είναι πάνω στις εικόνες και παριστάνουν τους έωρητες. Από αυτά παρουσιάζεται ευκαιρία σε ξένους ζωγράφους κυρίων με την ίδια σημασία τους σε πολλές εικόνες της Κύπρου.

Το κείμενο γράφτηκε μετά από συνέντευξη με τον Διευθυντή του Κέντρου κ. Χ. Στεφάνου και από κείμενο του κ. Παπαγεωργίου Εφόρου Αρχαιοτήτων του Κυπριακού Μουσείου.

Γ. Κεπόλας

35

ΠΕΡΙΠΟΥ...

θ. αρχυρού

ζωα και χτηνα

Ένα βράδυ καθόμουν με κάποια φίλο στη γραφική ταβέρνα της οδού Αδιοθέας. Πίναμε μπύρα και ταζάμε σουβλάκι τους κάπους της γενονιάς που μαζεύονται κάθε νύχτα με τους θηριώνες από τα γύρω σπίτια και τα στενά. Έλεγα στο φίλο μου πως είχα κατά νου να γράψω ένα άρθρο για τα ζωα που εδώ στη Κύπρο εξοικονούνται από κυνηγούς, λαθροκυνηγούς και καρικάτι της ασφαλτου χωρίς κανένας να δίνει πεντάρα. Ο φίλος, κατοίκος και λάτρης της παλιάς πόλης δε ξάντε ευκαριό να κάμει και ελαφράν προτρέγωντα όπερ των εντός των τειχών.

— Γράψε, μου λέει, πως εδώ στη παλιά Λευκωσία εγώς από τα χτίρια, όλοι εμείς σεβόμαστε και τα ζωικό πληθυσμό της περιοχής, κάτους, σοιγγλούς, ποντικούς και οιδηπότε άλλο ζωτάνο που κινείται με τα τέσσερά ή τα δύο. Δε βλέπεις πως ο ζωικός πληθυσμός της περιοχής αυξάνεται συνεχώς. Η παλιά πόλη είναι τα καταφύγια όλων των περιθωριακών, αδυνάτων και καταφρονεμένων!

Εκείνη τη στιγμή κάποιος θεμώνας κλωτσά αγριά ένα γυτάρι που επιμένει για λίγο σουβλάκι και γυροφέρνει το διπλανό τραπέζι νιαουρίζοντας παρακλητικά.

— Θα τον σκοτώω, λέει εξογισμένος ο φίλος και κάνει να σηκωθεί πάνω με όγριες διαθεσεις.

— Κάτσε κάτω, του λέω. Νόμιζα πως εεσείς εδώ οι καταφρονημένοι σέβεστε όλα τα ζωα, ακόμα και το ανθρώπινο είδος.

— Ναι, λέει ο φίλος μου, όμως αυτός δεν είναι ζωα, είναι χτηνό!

Διάβασα κάπου τελευταία πως, ένα από τα πολλά πόστερ που βγήκαν για να διαφημίσουν το θρύλικό πα Φεστιβάλ του Γουντοτοκ έγραψε: «Τα ζωα είναι φίλοι σας, μην τα τρώτε». Σκέφτηκα πως σε μια χώρα μισου εκατομμυρίου κατοίκων σαν τη δική μας που 35 χιλιάδες είναι μανιαδες κυνηγοι, το πόστερ αυτό, στη καλύτερη περιπτώση θα προκαλούσε φαιδρά μηδιάματα.

— Εν που εν έφιαν αμπελοπούλια ξυδάτα σιωρ για τούτο λαλούν έτσι!

— Γιατί τα ορτύκια στα κάρβουνα παν πίσω!

Φυσικά κανένας χροτοφάγος ή φίλος των ζωων τρέφει ψευδαίσθησις πως αυπό το μακελιό χιλιάδων αθώων ποιλιών κάθε κυνηγετική περίοδο πρόκειται να σταματήσει. Γιατί είναι αδύνατο να πείσει κανένας αυτούς δύοντας της δήθεν καλοφαγόδες πως σαν πρόκειται να πεθάνουν αν δε φάνε αμπελοπούλια ξυδάτα και ορτύκια στα κάρβουνα. Φέτος την άνοιξη ορισμένοι θρασείς λιμπήστηκαν τα φλαμίγκο και τους κύνους της αλυκής στη Λάρνακα, κι αυτό παρά τες «αυστηρες προρροποίησιοι» των υπευθύνων αρχών.

Ακείνη τη στιγμή κάποιος θεμώνας κλωτσά αγριά ένα γυτάρι που επιμένει για λίγο σουβλάκι και γυροφέρνει το διπλανό τραπέζι νιαουρίζοντας παρακλητικά.

— Ετον ρε, έτον, εν λαός.

— Οι όε, εν κάττος.

— Εν πειράζει βάρτον που κάτω!

Και να μάτσο τα καταπλακωμένα ζωα, αίματα, άντερα και μυαλά σκορπισμένα στον άσφαλτο, θέαμα αποκροστικό.

Αυτή λοιπόν είναι η νοοτροπία μας. Και πως να μην είναι δηλαδή αφού τους παραπάνω από μάς, μας έχουν μάθει από τα γεννοφάσια μας πως είμαστε το κέντρο του σύμπαντος, κύριοι και δρχοντες και αφέντες και σαν τέτοιοι έχουμε όλα τα δικαιώματα πάνω στη φύση και τα ζωα κι άμα γουστάρουμε τα καταστρέφουμε και δε τρέχει τίποτε. Ακόμα κι η εκκλησία μας που διδάσκει αγάπη και οεβάσιμό στους άλλους όταν πρόκειται για τα ζωα λέει πως δεν έχουν φυσική άρτη μπορούμε να τα κάμουμε ότι μας γουστάρει!

Εδώ είμαι σίγουρος πως κάποιοι θεοφοβούμενοι και δήθεν ανθρωποτέρες θα δορυφρήθουν και θα μας πουν ότι ο κόσμος καίγεται, οι ανθρώποι πεθαίνουν από τη πείνα στην Αφρική κι ερείς καθό μαστε τώρα και μιλούμε για κάπους και σοιπλλους. Λοιπόν το μόνο που έχω να πω πάνω σ' αυτό είναι πως ποια νοοτροπία που επιτρέπει το μακελιό αθώων ζώων είναι και υπεύθυνη για τη δυστοχία των πεινασμένων τουτου τον κόσμου. Γιατί αν μάθουμε καμιά φορά να αεβό μαστε την ανθρωπινή ζωή και αξιοπρέπεια θάναι γιατί πορέσαμε προηγουμένως να ζήσουμε σε αρμονία με το περιβάλλον μας ζώα και φυτά.

Μούρχεται τώρα στο νου ο φίλος στην Αδιοθέα που άθελα και πάνω στο θυμό του έκαμε μια αξιοθαύμαστη διαφοροποίηση μεταξύ ζωων και χτηνών. Με αυτό το πνεύμα λοιπόν θάλεγα κι εγώ πως τα ζωα σκοτώνουν για να ζήσουν, τα χτηνά για να το ευχαριστηθούν. Οι κυρίες και κύριοι που πλακώνουν κάτω από το αυτοκίνητο τους το σκύλο της Ρές και τη γάτα τη φινίνα του καθενώς, ανηκουν μάλλον στη δεύτερη κατηγορία.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΣΧΕΣΕΙΣ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΑΞΕΤΟΝ ΜΕ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΣΧΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Κάθε Τρίτη και Θέμα...

Το «κάθε Τρίτη και θέμα» του εναλλάξ μάζεψε περισσότερο κόσμο και ζωντάνια τώρα το καλοκαίρι. Αιτία η «κάθιδος» των φοιτητών και των άλλων ζενητεμένων μας που επιστρέφουν για διακοπές. Μαζί άλλαξε και η θεματολογία των διαλέξεων που μπήκε σε νέα πεδία και λόγω των ομιλητών και λόγω των ακροατών - συζητητών.

Δυό τέτοια θέματα σε πρώτο κοίταγμα «ουρανοκατέβατα» ήταν τ' ακόλουθα:

Στις 23 του Ιούλη μίλησε ο Κώστας Κυριακίδης με θέμα τις εξελίξεις στη Νικαράγουα. Ο Κώστας σπουδασε στις Η.Π.Α. και τώρα εργάζεται στο υπουργείο εργασίας της Νικαράγουας, προσφέροντας τις υπηρεσίες του στο «αντίπαλο στρατόπεδο». Όχι και τόσο αντίπαλο διαμαρτύρεται ο ίδιος μια και ο αγώνας για τη χειραφέτηση των εργαζομένων είναι ένας κι' αδιαίρετος. Άλλωστε λέει στη Νικαράγουα σήμερα υπάρχουν χιλιάδες νέοι και νέες από πολλές χώρες, των ΗΠΑ συμπεριλαμβανομένων που προσφέρουν τη δουλειά τους σε διάφορους τομείς από το μάζεμα του καφέ μέχρι τις κρατικές υπηρεσίες.

Στις 30 του Ιούλη μίλησε ο Σταύρος Τουμάζος τελειόφοιτος στη πολιτική οικονομία σε γαλλικό πανεπιστήμιο. Θέμα του οι «νέοι φτωχοί στην Ευρώπη». Ζήτημα όχι τόσο μακρινό για μας μια και οι οικονομικές και κοινωνικές ανακατατάξεις στην Ευρώπη επηρεάζουν άμεσα τη Κύπρο μέσα από το εμπόριο και το τουρισμό αλλά και μέσα από τις γενικότερες οικονομικές και πολιτικές μεταβολές που συνεπάγονται, διεθνώς.

Που πάει η Νικαράγουα

Βασικά σημεία που δεν πρέπει να ξεφύγουν από τις Η.Π.Α. δεν είναι η γεωπολιτική τοποθέτηση της Νικαράγουας στην Λατινική Αμερική, και η πολιτικοοικονομική επίδραση που ασκούν οι ΗΠΑ σε αρκετές χώρες της Λατινικής Αμερικής. Αυτό τοποθετά τις χώρες, που εξαρτώνται πολιτικά και οικονομικά στις Ηνωμένες Πολιτείες, σε μειονεκτική θέση μια και οι πολιτικές και οικονομικές αλλαγές που επιθυμεί ένας λαός πρέπει να εγκριθούν από τις Η.Π.Α.

Μόλις ξεκαθάρισε την θέση της η νέα κυβέρνηση της Νικαράγουας, στο ότι θα τραβούσε τον δρόμο που επιθυμούσε ο λαός της και όχι τον δρόμο που επιθυμούσαν οι ΗΠΑ, οι Ηνωμένες Πολιτείες άρχισαν να εμποδίζουν την παροχή δανειών από την Διεθνή Τράπεζα Αναπτύξεως και προς τις άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής (Γουατεμάλα, Χιλή, Ελ Σαλβαδόρ, Κούβα, Ονδούρας κτλ) μας δείχνει πόση μεγάλη είναι η επίδραση των ΗΠΑ στις ζωές τόσων εκατομμυρίων κόσμου της Λατινικής Αμερικής.

τους πιέσεις μέσω των «κόντρας» (τους μισθοφόρους τους) και μέσω των απειλών εισβολής.

Μέχρι σήμερα οι ΗΠΑ είναι υπεύθυνες για τον θάνατο 12,000 Νικαραγουανών και οικονομικές ζημιές εκαποτυμψιών δολλαρίων. Βασικά οι ΗΠΑ θέλουν μια Νικαράγουα που να πάψει να είναι το καλό επαναστατικό παράδειγμα προς μίμηση από τις άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής. Θέλουν μια Νικαράγουα που να έχη ένα ολοκληρωτικό καταπιεστικό σύστημα.

Μέχρι σήμερα οι ΗΠΑ δεν κατάστρεψαν τίποτα, και οι άνεμοι της ελευθερίας και της δημοκρατίας είναι αρκετά δυνατοί στην Νικαράγουα.

Οι πιο πολλές συζητήσεις για τα πολιτικά συστήματα χωρών, ανεξάρτητης από το επίπεδο ανάπτυξης, αρχίζουν με το ερώτημα, αν σε αυτά τα συστήματα υπάρχει δημοκρατία (το κράτος στα χέρια του κόσμου). Για αρκετούς η λεξηδημοκρατία αρχίζει και τελειώνει με τις εκλογές.

Στην Νικαράγουα η δημοκρατία έκανε το πρώτο της βήμα με την επανάσταση (το μικρό κοριτσάκι όπως την ονομάζουν του 1979, όταν ο κόσμος έδιωξε την δικτατορία της οικογένειας Σομόζα).

Τελειώνοντας τη δυναστεία τους οι Σομόζα άφησαν διαθήκη προς τον κόσμο:

- 50,000 νεκρούς
- 100,000 τραυματίες
- 45,000 οφανά
- 750,000 σύστεγους
- το 50% του πληθυσμού να έχει στα χέρια του τα 58% της καλλιεργήσιμης γης και την οικογένεια Σομόζα να έχη τα 23% της γης • το 50% του πληθυσμού να έχει ένα ετήσιο εισόδημα 90 δολαρίων • το 60% του πληθυσμού δίχως δουλειά και το 80% δίχως να ξέρουν να γράφουν ή να διαβάζουν • το 80% των σπιτών δίχως νερό και το 59% δίχως ηλεκτρισμό: και ένα εξωτερικό χρέος 1.6 δισ. δολλαρίων.

Όσα κατάφεραν οι Σομόζα να πάρουν μαζί τους σε άλλες χώρες τα πίρων, αλλά άφησαν πίσω τους εταρείες, ορυχεία, τεράστιες φυτείες καφέ και βαμβακιού, και κοπάδια βοδιών.

Αυτές τις εταρείες η νέα κυβέρνηση τις εθνικοποίησε μαζί με τις τράπεζες, τις ασφαλιστικές εταρείες, τα ορυχεία, τις άλλες φυσικές πηγές και το εισαγωγικό και το εξαγωγικό εμπόριο.

Η οικονομία έγινε μικτή (μια και τα 60% ανήκουν σε ιδιώτες, τα 20% στο κράτος και τα άλλα 20% ανήκουν σε συνεργατισμούς και συνεταιρισμούς) και αναπροσαντολιστικές εσωτερικά και εξωτερικά. Εσωτερικά ο αναπροσαντολισμός έγινε με τις εθνικοποιήσεις, την αύξηση της φορολογίας προς τους κεφαλαιοκράτες, και την σύροτική μεταρρύθμιση (που έδωσε και ακόμα μοιράζει γη σε χιλιάδες κόσμο). Εξωτερικά το εμπόριο δεν γίνεται μόνο με τις ΗΠΑ αλλά και με την Ευρώπη, τις Ανατολικές χώρες, την Ιαπωνία και άλλες χώρες του Τρίτου Κό-

σμου.

Αν και η κυβέρνηση Βρήκε την χώρα σε ερείπια άρχισε από τις πρώτες μέρες της ζωής της ένα πρόγραμμα κοινωνικών έργων και παροχών. Στόχος αυτού του κοινωνικού προγράμματος ήταν να χτιστούν σπίτια κατοικήσιμα για τους αστεγούς, να μάθουν τον κόσμο να διαβάσει και να γράφει, και να φτάσει η επιτραπέδη πολιτική περιθώριψη στις πιο απομακρισμένες γωνιές της Νικαράγουας. Τα νοίκια καθώς και οι τιμές των βασικών ειδών διατροφής μπήκαν κάτω από κρατικό έλεγχο, ώστε οι βασικές ανάγκες του λαού να ικανοποιούνται.

Στα ραδιόφωνα υπάρχουν προγράμματα όπου οι ακροάτες τηλεφωνούν για τα προβλήματα τους και οι εκφωνήσεις στην συνέχεια τηλεφωνών στα υπεύθυνα πρόσωπα ή υπουργούς και ωράται σε εφημερίδες. Όλες οι εφημερίδες έχουν καθιερώσει ολόκληρες σελίδες όπου ο κόσμος μπορεί να εκφράζει τα ερωτήματα του και τα παρόντα του και οι υπεύθυνοι να μπορούν να εξηγήσουν και να απαντήσουν. Οι κριτικές αρχίζουν από τον πρόεδρο και σταματούν μέχρι τον τελευταίο γραφειοκράτη.

Οι συνδυασμός προέδρου - αντιπροέδρου του κόμματος των Σαντινιότας (Frente Sandinista de Liberacion Nacional — FSLN) κέρδισε με πρόεδρο τον Ντανιέλ Ορτέγα και αντιπρόεδρο τον Σέρχιο Ραμέρεζ.

Για την ανάδειξη του κοινοβουλείου το FSLN κέρδισε τα 66,8% των ψήφων, το Συντηρητικό Δημοκρατικό Κόμμα της Νικαράγουας (Partido Conservador Democrata Nicaraguense - PCON) πήρε τα 14%, το Φιλελεύθερο Ανεξάρτητο Κόμμα (Partido Liberal Independiente - PLI) κέρδισε τα 9,7%, το Λαϊκό ΣοσιαλΧριστιανικό Κόμμα (Partido Popular Social - Cristiano - PPC) πήρε το 5,6%, το Κομμουνιστικό Κόμμα της Νικαράγουας (Partido Comunista de Nicaragua — PCN) πήρε το 1,5%, το Σοσιαλιστικό Κόμμα της Νικαράγουας (Partido Socialista Nicaragüense - PSN) κέρδισε το 1,4% και το Κίνημα Λαϊκής Δράσης - Μαρξιστικό - Λενινιστικό (Movimiento de Accion Popular - Marxista - Leninista - MAP — ML) που πήρε το 1,0% των ψήφων.

Το άλλο βήμα για το κτίσμα της δημοκρατίας στην Νικαράγουα ήταν η οργάνωση του λαού στις μαζικές οργανώσεις, οι πιο πολλές μαζικές οργανώσεις δημιουργήθηκαν πριν το 1979, μια και ήταν ενεργά συνδεδέμενές με το κίνημα ενάντια στην δικτατορία. Σήμερα αυτές οι οργανώσεις έχουν εντάξει τα άτομα όχι μόνο κατά επάγγελμα αλλά και κατά τόπο κατοικίας, κατά ηλικία και κατά φύλο. Τα αιτήματα του κόσμου εκφράζονται προς την κυβέρνηση κατά την διάρκεια των συναντήσεων των αντιπροσώπων των οργανώσεων μαζί με την κυβέρνηση.

Μαζί με τούτα τα λίγα βήματα που έχουν γίνει μέχρι σήμερα για την οικοδόμηση μιας δημοκρατίας από τον κόσμο της Νικαράγουας για την Νικαράγουα, οι προσπάθειες της κυβέρνησης είναι να κάμουν εφικτή την άμεση συμμετοχή του λαού στα πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά γεγονότα. Άλλα πάλι για να σταθεί μια δημοκρατία σε γερές βάσεις πρέπει πολλές πτυχές αυτών των «βημάτων» και των «καναλιών» δημοκρατικοποιηθούν μέχρι και το πιο λεπτό σημείο, για να μπορεί δίκαια ένας λαός να καφχίεται ότι στην χώρα του ο λαός ελέγχει το κράτος.

Αυτή η έκφραση των αιτημάτων του κόσμου συμπληρώνεται και με ακόμα

ένα κανάλι που καθιερώθηκε από τις πρώτες μέρες της επανάστασης. Ονομάζεται *Casa del Pueblo* και που σημαίνει «πρόσωπο του κόσμου». Μία φορά την βδομάδα οι υψηλά ιστάμενοι της κυβέρνησης (πρόεδρος, αντιπρόεδρος υπουργοί, διευθυντές τμημάτων κτλ.) επισκέπτονται μια γειτονιά ή ένα χωριό και απαντούν σε ερωτήσεις, από εξωτερικούς πολιτική πέραστες την γειτονιά (πλησιά νερού, τρόφιμα υγείας). Η συμμετοχή του κόσμου είναι μαζική και το πνεύμα που επικρατεί

Οι νεοί φτωχοί στην Ευρώπη

Ο εισηγητής που συνεργάζεται με το ινστιτούτο κοινωνικών ερευνών του Αμβούργου τόνισε ότι η φτώχεια δεν αποτελεί σήμερα στην Ευρώπη ένα φαινόμενο περιθωριακό αλλά συνδέεται «με τη βαθεία καπιταλιστική κρίση, την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στις βιομηχανίες και την μαζική ανεργία που απορρέει!!! πάνω από ένα εκατομμύριο ανέργων δεν αποζημιώνεται στη Γαλλία τέλη 84, ενώ γύρω στις 600 χιλιάδες έπαιρναν ένα επίδομα της τάξης των 1500 Γαλλικών Φράγκων (150 λιρών). Το ενοίκιο για ένα μικρό δωμάτιο στοιχίζει γύρω στα 1000 φράγκα τον μήνα!!»

«Στην Δ. Γερμανία τα πράγματα δεν είναι καλύτερα, τέλη 83 γύρω στις 50 χιλιάδες άνεργοι δεν έπαιρναν κανένα ανεργιακό επίδομα», ενώ άλλες 500 χιλιάδες έπειτε να ζήσουν με 700 γερμανικά Μάρκα (Μέσος όρος) το μήνα τη σπιγή που το ενοίκιο ενός δωματίου στοιχίζει γύρω στα 300 γερμανικά Μάρκα το μήνα.

Τα δωμάτια δίχως γκάζι ή ηλεκτρισμό δεν είναι σπάνια γιατί πολλοί άνεργοι δεν μπορούν να πληρώσουν τους λογαριασμούς. Εξάλλου ένα από τα αιτήματα των ανέργων τόσο στην Γαλλία όσο και στη Δ. Γερμανία είναι να μην κόβουν οι αρχές το Γκάζι ή τον ηλεκτρισμό στους ανέργους που δεν μπορούν να πληρώσουν.

«Το πρόβλημα της ανεργίας» τόνισε «Δεν αφορά απλώς τους ξένους εργάτες που σαν κοινωνική μειονότητα έχουν λιγότερες ικανότητες αντίστασης αλλά επίσης και τους Ευρωπαίους Έργάτες. Αυτό μαρτυρά το γεγονός ότι οι ειδικευμένοι εργάτες απολύονται με πολὺ ταχύτερους ρυθμούς απ' ότι οι ανειδικευτοί εργάτες. Είναι βέβαια γνωστόν ότι οι ειδικευμένοι εργάτες είναι, στις Ευρωπαϊκές χώρες, στην συντριπτική τους πλειοψηφία οι ντόπιοι».

Είναι σε τελευταία ανάλυση, το αγωνιστικό πνεύμα της εργατικής τάξης και η ίδια η ταξική πάλη που δεν αναγνωρίζει ούτε έθνη ούτε σύνορα που θα αποφασίσει για το μέλλον της ανεργίας και της φτώχιας.

ΚΑΦΕΝΕΣ ΜΟΥΣΙΚΗ

στο έμπα του Κολοκάση.

- Για καλό λευκωσιάτικο καφέ στον Μουσκή.
- Για ραχάτι στη πρωινή λιακάδα στον Μουσκή.
- Για ένα κονικά με κάτι τις στον Μουσκή.

ΚΑΦΕΘΕΑΤΡΟ ΕΝΑΛΛΑΣ

Λεωφόρος Αθηνάς Νο. 16 τηλ. 430121.

Τι να σας πω. Αφού το ξέρετε. Τζί αν δεν το ξέρετε δίκιο σας λάθος. Ελάτε να το μάθετε!

ΠΑΛΑΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

Οθέλλου 1, τηλ. 438052
(κοντά στη πύλη Αμυνοχώστου).

Κάτι για σήμερα μιας άλλης εποχής.

ΜΑΕΙΡΚΟ ΠΩΡΓΟΣ ΛΑΚΗΣ

Πειραιώς 10 τηλ. 476420
Απέναντι που το ππάρκι του παλού δημαρχείου.

Μαειρκό για όσους βαστούν τζί για όσους έβαστον.
Ότι φαί πεθυμά ο καθένας.

Τεχνοτροπία

Ιπποκράτους - 45 τηλ. 454541

- Ειδή Κυπριακής λαϊκής τέχνης.
- Αντίκες (έπιπλα, σκεύη).
- Σουβείρ, δώρα κ.λ.π.
- Υφαίνουμε κατά παραγγελία.

ΣΟΥΒΛΑΚΙ ΚΟΚΟΣ

Απέναντι που τον Ορφέα. Φρέσκο σπιθικάσιμο σουβλάκι τζίαι σιεφταλί.

Περιβάλλον πάνω στις επάρξεις τζίαι το καλοτζαΐρι πουκάτω που τα δέντρα. Τιμές πράσινης γραμμής! 10 (δεκά) σελίνια τη πίττα. Τζίαι πρώτη ποιότη τζίαι περίτου. Τζίαι κάθε δευτέραν εις την τόμπολα οφτόν κλεφτικό.

ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΠΑΡΗ

Ισαάκιου Κομνηνού - 7 τηλ. 451803.

Επιγραφές και μεταξοτυπίες πάνω σε όλα τα υλικά (χαρτί, πλαστικό, γυαλί, ύφασμα κ.λ.π.).

Κάθε είδους κατασκευές σ' οποιοδήποτε υλικό όπου χρειάζεται γνώση ζωγραφικής και γλυπτικής.

Πληροφορίες καθημερινά-καφές τα Σάββατα τζίαι καλές βροσιές.

Εργαστήρι Χαλκογραφίας και Προυντζογραφίας

Τρικούπη 33 τηλέφωνο 461348

ΚΑΤΑΔΧΩΡΙΣΕΙΣ
ΚΑΤΑΔΧΩΡΙΣΕΙΣ

Σ Κ Α Ρ Π Α Ρ Η Σ - ΜΑΣΤΡΟ ΣΠΥΡΟΣ

Ισαάκιου Κομνηνού - 7 τηλ. 451803.

.

- Κάμνω παπούτσια παντός είδους κανονικά τζίαι ορθοπεδικά.
- Κάμνω ΙΙΟΥ·ΙΝΕΣ τσαγγαρίσμες, ΠΟ·Ι·ΝΕΣ για τζίνιν ΠΟ·Ι·ΝΕΣ με κεντήματα για λούσο τζί αριθμό πάντα.

Ταβέρνα ΑΞΙΟΘΕΑ

Οδός Αξιοθέας - 9 τηλ. 430787

Έχω κρέμες του γαλάτου πάντα φρέσκες τζίαι γευσάτες.

Είμαι γνωστός στους μαχαλάδες τζίαι της Λευκασίας τες στράτες. Είμαι ο Γιαννής ο μερακλής έχουμεν με ως την Λεμεσόν δούσι τρών που το μαχαλέπιν πάντα τρέχουν με που τα πισόν μου.

ΜΑΧΑΛΕΠΙ Ο Μερακλής

Καλό τζίαι φρεσκο μαχαλεπί καθημερινά στο έμπα του Κολοκάση. Έσει, τζίαι ππεριβάζι στον οσσιόν.

Βούρα κόδιμε διά να φάς το φαήν έννεν αντροπή που του μερακλή του Γιαννή το πκι καλόν μαχαλεπίν.

Έχω κρέμες του γαλάτου πάντα φρέσκες τζίαι γευσάτες.

Είμαι γνωστός στους μαχαλάδες τζίαι της Λευκασίας τες στράτες. Είμαι ο Γιαννής ο μερακλής έχουμεν με ως την Λεμεσόν δούσι τρών που το μαχαλέπιν πάντα τρέχουν με που τα πισόν μου.

ΛΑ·Ι·ΚΗ ΤΕΧΝΗ

Έλα στο κατάστημα «Λαϊκής τέχνης» στην Αριστοκύρου 17 της λαϊκής γειτονίας. Θ' ανακαλύψεις ένα σωρό όμορφα χειροτεχνήματα. Άλλα παραδοσιακά κυπριακά καμιμένα από έμπειρα χέρια κ' άλλα φτιαγμένα από μας με κέφι και γούστα. Τηλέφωνο 459907.

Αγγειοπλαστείο Αγγειοπωλείο

Γ. Κοντού στή Λαϊκή γειτονία, τηλ. 456977.

• Όλα τα προϊόντα μας κατασκευάζονται από μας.

• Μια αντηροσωπική συλλογή της κυπριακής αγγειοπλαστικής η οποία ενσωματώνει πνεύμα έρευνας και ανανέωσης με σεβασμό της παράδοσης.

Κορειο και μαδημαρά μπουζούκιον ο τζομής

Έκταρος 34 τηλ 430804 παρα στην Ολυμπιακό

Παρα Κουρεμα
Παρα ξιουρισμα
αγας θβησε
τζια περιουμενο

μια να μαδεζε μπουζούκιον
η να δητε να μαδαινουν
εαν ξιουριζεσε

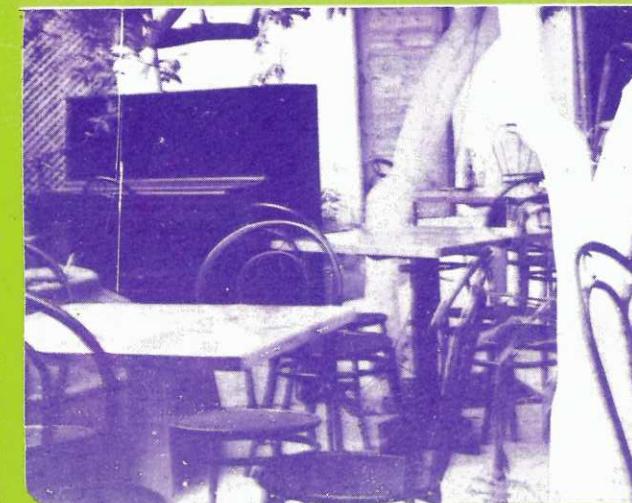
— Ελατε στου τζομη

Οι για να χουμπτούμε μπορεί τζίαι νάχομε τη μεγαλύτερη συλλογή χαλκογραφημάτων τζίαι προυντζογραφημάτων του παζαρκού. Τζίαι σχεδόν ούλλα κάμνουμεν τα εμέις. Μπόρετε θέμα να μας δήτε να δουλεύουμε. Αμαν έσιετε ώρα ελάτε να πουμε καφέ τζίαι να κουβεγκάσουμε.

Καφεθέατρο "ΕΝΑΛΛΑΞ"

Σάνα πίσω από τις βιάκοις την Καδοκαΐρην και μα σέο λάξι ακόμα δικιά σύντομη άβδη την "ΕΝΑΛΛΑΞ", καθέ μέρη εχτιά λαρούκια, για τη Χειρο φιλίαννα σιο μάνο και τη λαϊκή χαραδρεύσιν, να εσες γιατί, να γράγνους και να εσες γετευράζετε.

Σιο μεταξύ αρχισε η προστοιχία πα την νέα
εποχή τη σημερινό "ΕΝΑΛΛΑΞ", για την εγκαίνια περιπο της την 20 Σεπτεμβρίου.

καφεθέατρο
ΕΝΑΛΛΑΞ

Λεωφ. Αθηνών 16 - 17 Τηλ. 30121 Λευκωσία